

Mercator

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA MERCATOR

LETO XIV.

LJUBLJANA, JUNIJ 1976

ŠT. 5—6

Vinko Hafner in Edo Klanjšek v Ptuj

Sekretar mestne konference ZKS Ljubljana Vinko Hafner in podpredsednik Izvršnega sveta skupščine mesta Ljubljana Edo Kranjšek, sta v preteklem mesecu obiskala Ptuj. Namen obiska je bil seznaniti se s problematiko tistih temeljnih organizacij združenega dela, ki so poslovno in organizacijsko povezane z organizacijami združenega dela iz Ljubljane in ugotoviti možnosti za še tesnejše sodelovanje.

Po dopoldanskem razgovoru s političnim aktivom občine Ptuj, sta se mudila v Perutnini Ptuj in v naši TOZD Panonija. Ogledata sta si visokoregalno skladišče, ki je bilo zgrajeno z združenimi sredstvi, in blagovnico Ptuj. V več kot dveurnem razgovoru, ki mu je prisostvoval tudi sekretar medobčinskega sveta ZKS Mari-

bor, tovariš Slavko Soršak, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in skupščine občine Ptuj, ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in vodstva TOZD Panonija smo obravnavali problematiko trgovine, položaj TOZD Panonija v mariborski regiji, pogovarjali pa smo se tudi o morebitni novi

Vinko Hafner med Ptujčani

Šli smo po poteh partizanske Ljubljane

Maj. Mesec, ko praznujemo praznik dela. In Dan zmage. Pa tudi Titov rojstni dan. Maj je mesec mladosti.

Koliko različnih proslav, prireditev in manifestacij je v tem času. Nedvomno je ena največjih in najmnogičnejših prav Pohod po poteh partizanske Ljubljane.

Letos je bila ta prireditev že dvajseto leto zapored. Udeležili smo se je tudi mi, Mercatorjevi delavci. Sestavili smo kar močno ekipo v Delovni skupnosti, TOZD Grmada in TOZD Hladilnica. Skupaj nas je okrog osemdeset odšlo na pot, dolgo deset tisoč metrov.

S poti smo pripravili krajšo reportažo, ki si jo oglejte na 7. strani.

Mile Bitenc

organiziranosti Panonije, predvsem zaradi velikosti, v kateri je težko neposredno upravljanje delovnih ljudi.

Popoldne je bil skupni sestanek s predstavniki organizacij in TOZD, ki so poslovno vezane ali pa želijo tesnejše sodelovanje s podjetji v Ljubljani.

Sestanka so se udeležili predstavniki iz naslednjih delovnih organizacij: IMP TOZD Elektrokovinar Ptuj, Gradis TOZD Gradnje Ptuj, Mercator TOZD Pano-

Nadaljevanje na 2. strani

POLITIČNI AKTIV MERCATORJA

Petindvajsetega maja je bil v Ljubljani sestanek političnega aktiva podjetja Mercator.

V uvodnih besedah je spregovoril tovariš Roman Albreht, podpredsednik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o pomenu in osnovni vsebini osnutka zakona o združenem delu.

V nadaljevanju sestanka so udeleženci razpravljali o osnutku zakona o združenem delu, imenovali odbor za organizacijo javne razprave v podjetju in tudi sprejeli načrt javne razprave o osnutku zakona o združenem delu.

Udeleženci političnega aktiva so ob tej priložnosti poslali pozdravno brzojavko predsedniku republike, tovarišu Titu, z naslednjo vsebino:

Dragi tovariš Tito!

Predstavniki samoupravnih organov in družbeno političnih organizacij 29 temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti podjetja Mercator Ljubljana, zbrani na političnem aktivu, kjer razpravljamo o osnutku zakona o združenem delu in ocenjujemo dosedanje rezultate pri uresničevanju nove ustave, ti v imenu 5000 delavcev našega kolektiva za tvoj 84. rojstni dan iskreno čestitamo z željo, da bi tudi v prihodnje pod tvojim vodstvom dosegali nove uspehe pri graditvi in preobrazbi družbeno ekonomskih odnosov v naši socialistični skupnosti.

Mile Bitenc

Vinko Hafner in Edo Klanjšek v Ptuj

Nadaljevanje s 1. strani

nija Ptuj, Kreditna banka Maribor podružnica Ptuj, Kmetijski kombinat Ptuj, Turistično društvo Ptuj in predstavniki družbenopolitičnih organizacij iz Ptuja.

Oba visoka gosta so seznanili z dosedanjim načinom sodelovanja. Povedali so, kako so med sabo povezani, kakšne težave imajo pri medsebojnih odnosih in kaj bi želeli spremeniti in izboljšati. Po tej uvodni razpravi je prevzel besedo tovariš Vinko Hafner, ki je povedal, da je ptujsko gospodarstvo napravilo velik korak naprej pri organiziranosti in novih proizvodnih uspehih. Seveda pa se še pojavlja vprašanje, kako se bodo lahko realizirali posamezni projekti, glede na finančne, ekonomske, tehnološke in druge probleme. Pri tem moramo ustvariti tako vzdušje, da bomo to razvijali in vzpodbujali v okviru največjih možnosti.

Smoter obojestranskih odnosov ni v solidarnosti, temveč gre tu za koristni obeh območij in širše družbene skupnosti. Manj razvita področja ne smejo stagnirati, temveč se morajo razvijati, zato tudi manj razviti iščejo kapital pri razvitejših, ki že imajo znanje in izkušnje iz tega, pa želijo dodatno akumulacijo in dobiček.

Nadalje je seznanil s problemi, ki jih ima Ljubljana zaradi hitrega razvoja in razlik, ki nastajajo zaradi intenzivnosti zaposlovanja, hitre in nepopolne izgradnje mesta in podobnimi vprašanji, ki so značilna za republiška središča. Ob koncu je poudaril, da moramo za svoje probleme in prodor zainteresirati Ljubljano, ne pa da Ljubljana išče nas in viške, ki jih imamo na svojem področju.

Pred koncem zelo uspešnega razgovora so bili sprejeti nekateri zaključki:

— predvsem Kmetijski kombinat in Perutnina Ptuj, naj se z svojimi viški vključita v interesno skupnost preskrbe Ljubljane;

— poglobiti je potrebno že obstoječe vezi med že integriranimi TOZD z vidika srednjeročnega planiranja;

— obstojajo še možnosti tesnejšega sodelovanja in povezovanja na področju kovinske predelave (aluminij) in kmetijstva, kjer pa niso mišljene fizične povezave temveč samo poslovno sodelovanje;

— ptujsko gospodarstvo naj temeljito spremlja gibanja ljubljanskega gospodarstva, ker se bo tako lahko lažje vključevalo vanj;

— Ljubljanska banka in Mariborska banka naj bi tesneje sodelovali pri izvajanju raznih projektov;

— ljubljansko tržišče bi naj bilo nekoliko odprteje za prevzem viškov živil iz ptujškega področja;

— na turističnem področju ponuditi Ljubljanici večjo ponudbo, predvsem zainteresirati osrednje kulturne ustanove, da pogosteje prihajajo gostovat v Ptuj;

— stiki med obema mestoma bi naj bili pogostejši in konkretni; izvršna sveta naj občasno formirata skupine, ki bi skupno obdelale projekte in možnosti skupne realizacije.

Franc Zadravec

Razpravljamo o osnutku

V javni razpravi je Osnutek zakona o združenem delu.

Za kakšen zakon gre?

Zakon podrobneje razčlenjuje in pojasnjuje ustavna načela o združenem delu. Še več: zakon ni razlaga samo ustave, ampak v obliki predpisov in napolnil pove, na kakšen način, v kakšni obliki, s kakšnim postopkom bomo poslej urejali vse odnose v sistemu združenega dela.

Zaradi te svoje celovitosti izpolnjuje še eno potrebo samoupravne prakse. Nadomestil bo več zakonov, ki so urejali posamične zadeve odnosov v združenem delu, čeprav ne vseh; in tako bomo poslej imeli v enem zvezku napisana vsa bistvena pravila in napolnila za socialistično samoupravno obnašanje v združenem delu. Zato bo delavcem in vsem delovnim ljudem ne le praktičen, nepogrešljiv priročnik, ampak tudi sredstvo za hitrejše, učinkovito in odgovorno prevzemanje oblasti nad pogoji dela, ustvarjanjem dohodka in njegove razporeditve. Seveda ne kar tako, avtomatično, brez naše celovite aktivnosti. Zakon, sam po sebi ne bo ničesar spremenil, ničesar izboljšal v naših odnosih, delavcu zagotovil njegove neodtujljive samoupravne pravice in ga »prisilil« v izpolnjevanje njegovih dolžnosti, če ne bomo z njegovo močjo — z močjo zakona, sami organizirano spreminjali razmer, skrbeli za boljše, čistejše medsebojne odnose, če se ne bomo začeli vesti kot samoupravljalci v celotni družbi, ne le v svoji TOZD, za »svojim strojem«, v »svoji trgovini« itd., če ne bomo tako »odprti« organizirani samoupravljalci uresničevali svojih pravic in izpolnjevali svojih dolžnosti! Če bi bilo to naše samoupravno življenje bolj preprosto, če ne bi bilo potrebno naprežanje, celo bitka za vsak nov premik v razvoju samoupravljanja, potem bi nam že pred dobrima dvema letoma sprejeta ustava in pred njo ustavne dopolnitve spremenili razmere in bi imeli na teh podlagah več reda, več čistih računov, boljše odnose v samoupravljanju v vsaki TOZD, delovni organizaciji, SOZD, v SIS, KS itd. (torej povod, kjer smo samoupravno organizirani in kjer edino odloča tisti, ki je sredstva ustvarili).

Tako pa vemo, da nas je ustava sicer premaknila za več korakov dalje, da je sprožila pravo gibanje v OZD, gibanje delavcev za utrditev svojega ustavnega položaja, vloge in nalog, da se je v dveh letih v vsakem samoupravnem okolju toliko spremenilo v primerjavi z dotodanjim razvojem, da ga je komaj prepoznati. Pa ne le v TOZD in delovnih organizacijah, v celotni družbi. Vendar moramo zdaj dalje. Zakon o združenem delu nam bo pomagal v tem napredovanju. Nastal je v teh dveh letih uresničevanja ustave in njegovi dokončni sestavljalci vedo za vse probleme in nejasnosti v samoupravni praksi: vemo kako smo »glasno« diskutirali, ko smo se organizirali po novem v TOZD, kakšne težave smo imeli in še imamo ponekod v delitvi premoženja in drugih dohodkovnih odnosov med

TOZD, kako trdno smo se v TOZD »ločili« od vsakega dinarja in ga združili, kako smo »tipali«, kaj vse pomeni in kako naj vsebinsko poteka povezovanje med trgovino in proizvodnjo, kakšne težave so bile z organizacijo skupnih služb, (ne) delegatskim obnašanjem na sejah samoupravnih organov, kakšne težave ima delavska kontrola, kako neodgovorno smo se kdaj pa kdaj obnašali kot samoupravljalci v izpolnjevanju svojih dolžnosti in pravic itd., itd.

Zdaj kroži zakon med nami v osnutku zato, da bi ga prav na osnovi prakse lahko še dopolnili, hkrati pa ga soočili z našimi razmerami v OZD in seveda uporabili njegova navodila in napotke za spremembo in izboljšanje razmer. Za to pa moramo prav vsi izpolniti dva pogoja: vedeti moramo, kaj piše v zakonu, torej ga moramo prebrati, o njegovih najbolj bistvenih opredelitvah v miru prediskutirati s sodelavci na zboru, še boljše pa v manjših skupinah. Na istem sestanku pa samokritično in kritično »prečesati« razmere v svoji TOZD, delovni skupnosti, delovni organizaciji (torej najprej vsak pred svojim pragom).

Pred našo socialistično samoupravno družbo je prav v skladu z ustavo in z osnutkom zakona temeljno vprašanje stabilizacija gospodarstva v najširšem pomenu besede; to je večja produktivnost, varčnejše obračanje vsakega dinarja, večja delovna in poslovna disciplina, vsak naj dobi toliko, kolikor dela, kolikor je ustvaril, in vsak naj živi za svoj groš! (zakon o zavarovanju plačil), planirani razvoj ne le svoje TOZD, delovne organizacije in SOZD, ampak vseh potreb naše družbe združevanja dela in sredstev itn. Vsaka OZD, vsaka panoga gospodarstva, vsaka družbena služba, pač ve prav dobro, kje so njene težave. Toda, če vemo, kje so zarišča za neugodne gospodarske razmere, potem je treba nekaj storiti! In na takem soočanju osnutka zakona s celovitimi razmerami — s samoupravnim položajem delavcev v TOZD in z vso vsebino samoupravnih gospodarskih odnosov, moramo vztrajati na vsaki razpravi o osnutku zakona in se na tem sestanku tudi dogovoriti, kako dalje:

Če tega ne bomo nujno vključili v razpravo o osnutku zakona, potem je tako, kot da o zakonu ne bi razpravljali, potem smo se kot samoupravljalci izneverili svojim nalogam, ker mislimo, da je zakon za v predal, ne pa za naše samoupravno življenje!

Nekatere opredelitve v osnutku zakona o združenem delu o družbenoekonomskih odnosih delav-

cev, samoupravno organiziranju združenega dela uresničevanju samoupravljanja delavcev v združenem delu

Družbeno ekonomski odnosi delavcev v združenem delu

Prva in osnovna značilnost v urejanju družbenoekonomskih odnosov je, da osnutek zakona opredeljuje družbenoekonomsko vsebino dohodka, torej opredeli, kaj je dohodek in kako ga delijo in razporejajo.

PRIZNANJA ZA SAMOUPRAVNO IN DRUŽBENO POLITIČNO DELO

Ob poteku prve mandatne dobe osrednjih organov samoupravljanja in družbenopolitičnih organizacij, izvoljenih po novih ustavnih načelih, so družbeno politične organizacije na ravni podjetja dale pobudo, da se podelijo priznanja in zlate značke Mercator nekaterim sodelavcem. Prejeli so jih predsedniki skupnih organov samoupravljanja in družbeno političnih organizacij za vložen trud, delo in za spodbudo za nadaljnje delo.

Izročena so bila naslednjim tovarišicam in tovarišem:

Slavki Damjanovič, predsednici skupnega delavskega sveta;

Živku ing. Velkavrh, predsedniku skupnega izvršilnega odbora;

Janku Petku, predsedniku sveta delavske kontrole;

Marjanu Gradišarju, predsedniku konference osnovne organizacije sindikata;

Igorju Grudnu, predsedniku koordinacijske konference mladih delavcev;

Francu Škofu, sekretarju sveta Zveze komunistov;

Suzani Modrijan, sekretarki konference osnovne organizacije sindikata.

Priznanja je podelil Jože Renar, predsednik zbora delegatov, ki je v svojem nagovoru med drugim dejal:

»Tudi delu na področju samoupravljanja in družbeno političnega udejstvovanja moramo dati priznanje, ker vemo, da je to tesno povezano tudi s poslovnim uspehom TOZD in podjetja. Prav vsi smo dolžni z vsemi silami utrjevati samoupravljanje in se vključevati v delo družbenopolitičnih organizacij, še posebej pa to velja za delegate, poverjenike in člane. Vsestransko moramo biti usposobljeni in močni, da bomo lahko z uspehom opravili velike naloge, ki stojijo pred celotnim kolektivom. Uspeh pa pride le tedaj, če so TOZD in podjetje dobro organizirani, dobro vodeni, pravilno usmerjeni in samoupravno ter družbeno politično aktivni.«

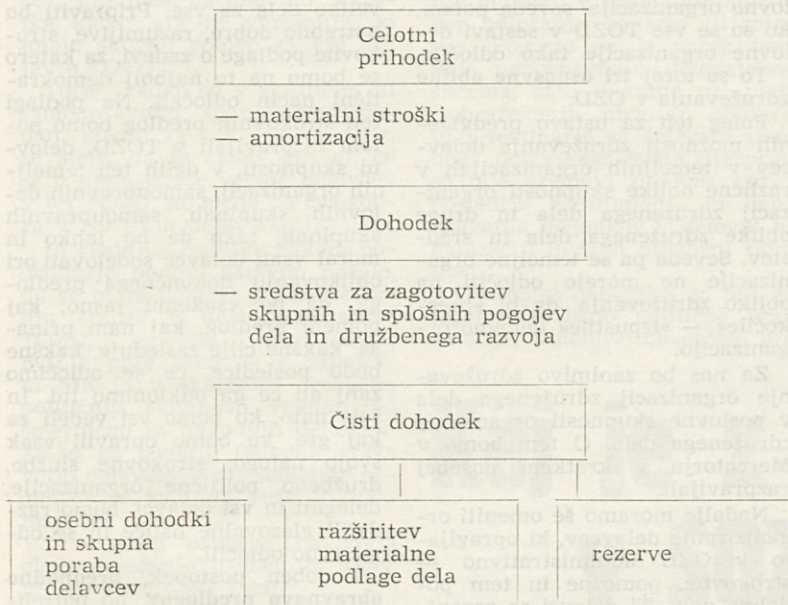
Nada Lombardo

zakona o združenem delu

Dohodek, ki ga delavci pridobivajo v TOZD je **družben dohodek** zato, ker so ga delavci pridobili z uporabo družbenih sredstev. Temelja socialističnega samoupravnega združenega dela sta: vsa sredstva za proizvodnjo so družbena lastnina; **delavec**, ki dela z družbenimi sredstvi pa skupaj z drugimi delovnimi ljudmi v združenem delu **odloča** o vseh zadevah delovnih razmer, pridobivanja in razporejanja dohodka, vendar ne le tako, da bo samo najboljši za njegovo TOZD in njegov osebni blagor, ampak tudi za druge delavce v združenem delu. Namreč pridobljeni dohodek, ki ga ustvari TOZD je skupni dohodek (vse družbe) in ni »last« samo te TOZD, temveč tudi drugih delavcev v združenem delu, ki so s svojim delom prispevali k ustvarjanju dohodka; na primer zdravstvo, šolstvo, otroško varstvo, znanost, kultura itd. s svojimi »storitvami«, s svojo dejavnostjo prispevajo k ustvarjanju dohodka v materialni proizvodnji, zato imajo glede na svoj delež v tem ustvarjenem dohodku tudi pravico do dela tega dohodka.

Pa bo nekdo rekel, kaj pa je potem z neodtuljivo pravico delavcev v TOZD, odločati o vseh tokovih ustvarjanja in razporejanja dohodka?

RAZPOREJANJE IN DELITEV DOHODKA

Nihče se ne sme dotakniti te pravice! Samo delavci, ki so skupaj ustvarili dohodek v TOZD smejo odločati o dohodku, vendar morajo vedeti, da to ni le njihov dohodek, ampak da jih je družba pooblastila, da v njenem imenu med seboj povezani in z vzajemno odgovornostjo razporedijo ta dohodek čim bolj pošteno, smotrno, za potrebe v TOZD, pa tudi za potrebe krajevnih, samoupravnih in drugih družbenopolitičnih interesnih skupnosti.

O tem se bodo **odločili v TOZD**, bodisi z osebnim izrekanjem in se prav na zboru — vsi ali prek delegatov v organih upravljanja drugih samoupravnih organizacij in skupnosti, seveda z ustreznimi navodili in usmeritvami delegatov.

Na kak način bomo pridobivali dohodek v temeljnih organizacijah?

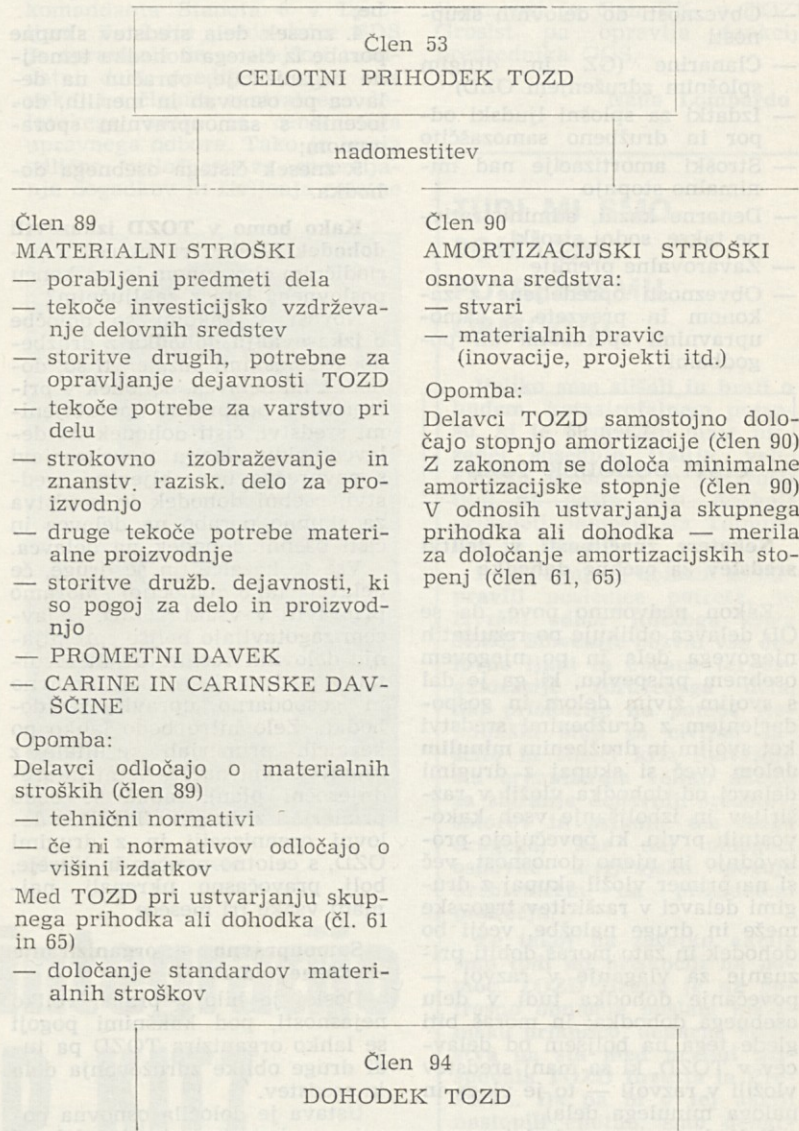
1. s prodajo svojih izdelkov ali z opravljenimi storitvami;
2. z združevanjem dela in sredstev z drugimi TOZD — v lastni delovni organizaciji in z drugimi OZD (na primer povezovanje med trgovino in proizvodnjo na osnovi dohodkovnih odnosov);
3. s svobodno menjavo dela (med TOZD v gospodarstvu ali v materialni proizvodnji, s TOZD v družbenih dejavnostih: izobra-

ževanje, zdravstvo, kultura, znanost, socialno varstvo itd. in to neposredno ali pa preko samo upravne interesne skupnosti); dalje s svobodno menjavo dela pridobivajo dohodek tudi SIS komunalnih dejavnosti, energetika (npr. elektrika), vodno gospodarstvo, promet (npr. železnice) in druge gospodarske dejavnosti, ki opravljajo proizvodne naloge in storitve, ki so predvsem namenjene in potrebne širši skupnosti (npr. elektriko, komunalne usluge, vodo itd. potrebujemo vsi); s svobodno menjavo dela si pridobijo dohodek tudi delavci v

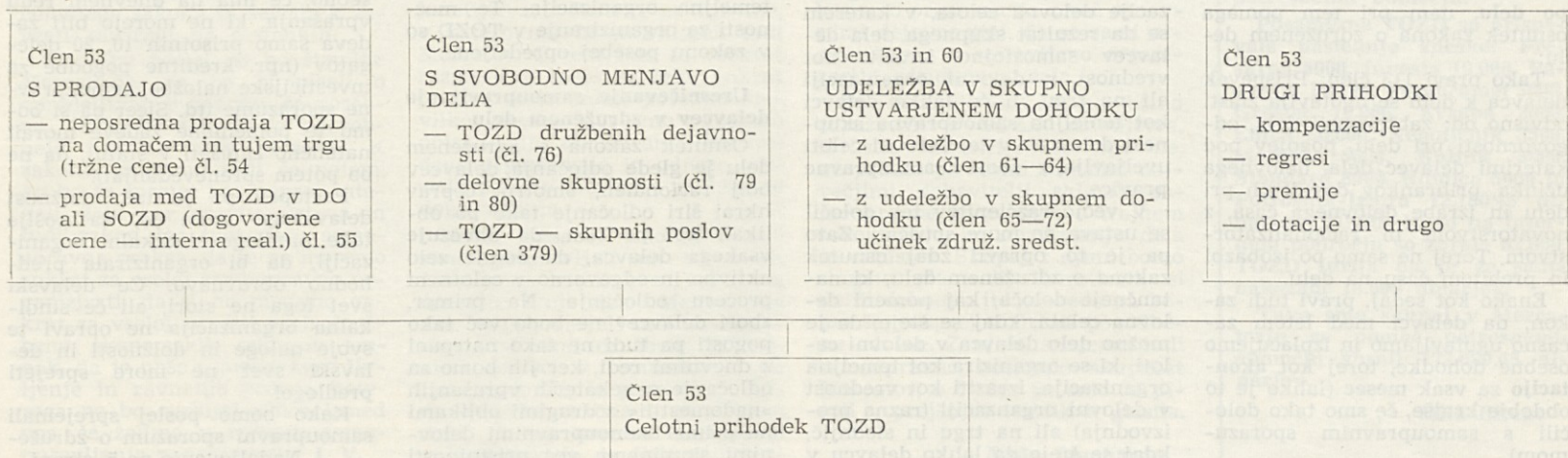
delovni skupnosti, delavci v delovni organizaciji ali drugi OZD, ki opravljajo administrativna in strokovna dela za več TOZD, dalje delavci, ki opravljajo dela za SIS, za družbenopolitične skupnosti — skupščine, izvršni sveti itd.).

In slednjič:
4. dohodek lahko pridobijo delavci tako, da ga TOZD ustvari s kompenzacijami, premijami, regresi, povračili davkov, dotacijami, darili in drugo.

Kako ugotavljamo in delimo dohodek nam bodo ponazorile te razpredelnice:

PRIDOBIVANJE DOHODKA TOZD

Razpravljamo o osnutku zakona o združenem delu

RAZPOREJANJE DOHODKA

Člen 94

DOHODEK TOZD

- Obveznosti do TOZD družbenih dejavnosti (ki pridobivajo dohodek s svobodno menjavo dela)
- Obveznosti za zagotovitev socialne varnosti delavcev (ko se po zakonu pokrivajo iz dohodka)
- Obveznosti za zadovoljitev splošnih družbenih potreb (določene z zakonom)
- Obveznosti do delovnih skupnosti
- Članarine (GZ in drugim splošnim združenjem OZD)
- Izdatki za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito
- Stroški amortizacije nad minimalno stopnjo
- Denarne kazni, administrativne takse, sodni stroški
- Zavarovalne premije
- Obveznosti opredeljene z zakonom in prevzete s samoupravnimi sporazumi ali pogodbami

Člen 98

ČISTI DOHODEK TOZD

Nekatere značilnosti v delitvi sredstev za osebne dohodke

Zakon nedvomno pove, da se OD delavca oblikuje po rezultatih njegovega dela in po njegovem osebnem prispevku, ki ga je dal s svojim živim delom in gospodarjenjem z družbenimi sredstvi kot svojim in družbenim **minulim delom** (več si skupaj z drugimi delavci od dohodka vložil v razširitev in izboljšanje vseh kakovostnih prvin, ki povečujejo proizvodnjo in njeno donosnost, več si na primer vložil skupaj z drugimi delavci v razširitev trgovske meže in druge naložbe, večji bo dohodek in zato moraš dobiti priznanje za vlaganje v razvoj — povečanje dohodka tudi v delu osebnega dohodka; in moraš biti glede tega na boljšem od delavcev v TOZD, ki so manj sredstev vložili v razvoj! — to je vloga in naloga minulega dela).

Bolj, kot so nam doslej pomagali predpisi in napotki glede oblikovanja osnov in meril za **delitev** sredstev za osebne dohodke **po delu**, nam pri tem pomaga osnutek zakona o združenem delu:

Tako pravi 113 člen: Prispevek delavca k delu se ugotavlja zlasti odvisno od: zahtevnosti dela, odgovornosti pri delu, pogojev pod katerimi delavec dela, delovnega učinka, prihrankov doseženih pri delu in izrabe delovnega časa, z novatorstvom in racionalizatorstvom. Torej ne samo po izobzabi in prebitem času na delu.

Enako kot sedaj, pravi tudi zakon, da delavci med letom začasno ugotavljamo in izplačujemo osebne dohodke, torej kot **akontacijo** za vsak mesec (lahko je to obdobje krajše, če smo tako določili s samoupravnimi sporazumi).

Dokončno pa se OD za vsakega delavca obračuna ob oblikovanju zaključnega računa:

Novost je v tem, da se mora v pisni obliki vsakemu delavcu vročiti končni obračun njegovega osebnega dohodka, ki vsebuje:

1. znesek osebnega dohodka, izkazan po osnovah in merilih, po katerih so se delila sredstva za osebne dohodke;
2. znesek sredstev, ki so bila iz njegovega osebnega dohodka združena za zadovoljevanje skupnih potreb, izkazan po njihovem namenu;
3. znesek sredstev, ki so bila iz njegovega osebnega dohodka izločena za splošne družbene potrebe;
4. znesek dela sredstev skupne porabe iz čistega dohodka temeljne organizacije, obračun na delavca po osnovah in merilih, določenih s samoupravnimi sporazumi;
5. znesek čistega osebnega dohodka.

Kako bomo v TOZD izkazovali dohodek (vsake tri mesece s periodičnim obračunom in na koncu poslovnega leta z zaključnim?)

Novost v zakonu so določbe o **izkazovanju dohodka** z družbenoekonomskimi kazalci; ti so: dohodek na delavca, dohodek v primerjavi s povprečno uporabljenimi sredstvi, čisti dohodek na delavca, akumulacija v primerjavi s povprečno uporabljenimi sredstvi, osebni dohodek in sredstva za skupno porabo na delavca in čisti osebni dohodek na delavca.

Vse te kazalce (in še druge, če delavci tako odločijo) moramo pripraviti v vsaki TOZD. Delavcem zagotavljajo boljše spremljanje delovnih rezultatov in rezultatov poslovanja in bolj smotrno in gospodarno upravljanje dohodka. Zelo hitro bodo lahko po kazalcih primerjali rezultate z zastavljenimi načrti (letni in srednjeročni plan), lahko se bodo primerjali z drugimi TOZD v delovni organizaciji in z drugimi OZD, s celotno panogo in hitreje, bolj pravočasno ukrepali, najmanj vsake tri mesece.

Samoupravno organiziranje združenega dela

Doslej je bilo v praksi veliko nejasnosti, pod kakšnimi pogoji se lahko organizira TOZD pa tudi druge oblike združevanja dela in sredstev.

Ustava je določila osnovna pogoja, s katerimi imajo delavci pravico in dolžnost organizirati del njihove organizacije v TOZD. To sta: če je del delovne organizacije delovna celota, v katerem se da rezultat skupnega dela delavcev samostojno izraziti kot vrednost v delovni organizaciji ali na trgu in če lahko delavci kot temeljna samoupravna skupnost delavcev v tej delovni celoti uveljavljajo svoje samoupravne pravice.

V večjo razčlenitev teh določil se ustava ne more spuščati. Zato pa je to opravil zdaj osnutek zakona o združenem delu, ki natančneje določa, kaj pomeni delovna celota, kdaj se šteje, da je možno delo delavca v delovni celoti, ki se organizira kot temeljna organizacija, izraziti kot vrednost v delovni organizaciji (razna proizvodnja) ali na trgu in slednjič, kdaj se šteje da lahko delavcu v

tej delovni celoti uveljavljajo svoje družbenoekonomske in druge samoupravne pravice.

Temeljna organizacija združenega dela je, kot vemo, osnovna oblika združenega dela in je tudi »prva stopnja« združenega dela in sredstev. Z osnutkom zakona je opredeljena **dolžnost** delavcev, da potem, ko so vložili svoje delo v TOZD, uredijo s samoupravnim sporazumom o združitvi odnose med svojo temeljno in drugimi temeljnimi organizacijami v sestavi **delovne organizacije**.

Kadar ni pogojev za organiziranje temeljnih organizacij (vsaj dve morata biti) v sestavi delovne organizacije, morajo delavci združiti svoje delo neposredno v delovno organizacijo. **Tako je delovna organizacija obvezna oblika združevanja. Poleg tega pa teče v delovni organizaciji proces nenehnega integriranja združenega dela.** Tudi glede tega je bilo v dosednji praksi veliko nejasnosti in tudi nepravilnosti. V osnutku zakona so določeni poglobitveni elementi za ustanovitev delovne organizacije.

Poleg temeljne organizacije in delovne organizacije je kot oblika organizacije združenega dela tudi **sestavljena organizacija**. To je širša oblika združevanja in je za razliko od delovne organizacije, ki je obvezna oblika združevanja **sestavljena organizacija prstovoljna oblika združevanja**, v katero se neposredno združujejo delovne organizacije, seveda potem, ko so se vse TOZD v sestavi delovne organizacije tako odločile.

To so torej **tri osnovne oblike** združevanja v OZD.

Poleg teh za ustavo predvidenih možnosti združevanja delavcev v temeljnih organizacijah v različne oblike skupnosti organizacij združenega dela in druge oblike združenega dela in sredstev. Seveda pa se temeljne organizacije ne morejo odločiti na obliko združevanja, da bi »preskočile« — »izpustile« delovno organizacijo.

Za nas bo zanimivo združevanje organizacij združenega dela v poslovne skupnosti organizacij združenega dela. O tem bomo v Mercatorju v kratkem posebej razpravljali.

Nadalje moramo še omeniti organiziranje delavcev, ki opravljajo v OZD administrativno — strokovne, pomožne in tem podobna dela. Ti delavci se organizirajo v **delovne skupnosti** za opravljanje del skupnega pomena, lahko pa se organizirajo tudi kot temeljna organizacija. Te možnosti za organiziranje v TOZD so v zakonu posebej opredeljene.

Uresničevanje samoupravljanja delavcev v združenem delu

Osnutek zakona o združenem delu je glede odločanja delavcev bolj racionalen, smotrni, čeprav hkrati širi odločanje tako po oblikah kot po tem, da **obvezuje vsakega delavca**, da deluje zelo aktivno in odgovorno v celotnem procesu odločanja. Na primer, zbori delavcev ne bodo več tako pogosti pa tudi ne tako natrpani z dnevnimi redi, ker jih bomo za odločanje o nekaterih vprašanjih »nadomestili« z drugimi oblikami na primer samoupravnimi delovnimi skupinami, več pristojnosti

in odgovornosti pa prevzame tudi delegatsko sestavljen delavski svet. Toda to ne pomeni poenostavljanja postopka, ne pomeni manj aktivnosti v kolektivih, manj nalog za družbenopolitične organizacije, konkretno za sindikat. Nasprotno!

Sicer pa si oglejmo nekatere značilnosti odločanja. Delavec neposredno, enakopravno in v soodgovornosti z drugimi delavci, uresničuje samoupravljanje v TOZD in v drugih oblikah združevanja (delovna organizacija, SOZD, SIS, delovne skupnosti) **na zborih delavcev, z referendumom** in drugimi oblikami osebnega izjavljanja, kot je na primer samoupravnih aktov **prek delegatov** v delavskem svetu in **z nadzorstvom** nad izpolnjevanjem sklepov in delom organov in **prek delegacij** in **delegatov** v skupščinah SIS in skupščinah družbenopolitičnih skupnosti.

O najvažnejših vprašanjih pri uresničevanju svojih samoupravnih pravic, odločajo delavci z **referendumom**, kadar pa gre za samoupravni sporazum o združitvi, smernice za plan, statut organizacije združenega dela, statusne spremembe organizacije, združevanje dela in sredstev in druga.

Kot vemo, se z referendumom izrekamo (obkrožimo besedico na glasovalnem lističu) **za ali proti**. Prešteti glasovi odločajo. To pa pomeni pred referendumom zelo veliko dela za vse. Pripravi bo potrebno dobre, razumljive, strokovne podlage o zadevi, za katero se bomo na ta najbolj demokratični način odločali. Na podlagi teh strokovnih predlog bomo potem razpravljali v TOZD, delovni skupnosti, v delih teh temeljnih organizacij, samoupravnih delovnih skupinah, samoupravnih skupinah, tako da bo lahko in moral vsak delavec sodelovati pri oblikovanju dokončnega predloga, da bo vsakemu jasno, kaj pomeni predlog, kaj nam prinaša, kakšne cilje zasleduje, kakšne bodo posledice, če se odločimo zanj ali če ga odklonimo itd. In šele nato, ko bomo vsi vedeli za kaj gre, ko bomo opravili vsak svojo nalogo: strokovne službe, družbeno politične organizacije, delegati in vsi delavci, bomo razdelili glasovalne lističe in se odgovorno odločili.

Podoben postopek, **predhodno obravnavo predlogov**, bo potrebno opraviti tudi za vse druge oblike odločanja npr. pred odločanjem **delavskega sveta**, še posebej, če ima na dnevnem redu vprašanja, ki ne morejo biti zadeva samo prisotnih 10, 20 delegatov (npr. kreditne pogodbe za investicijske naložbe, samoupravne sporazume itd. Sicer pa si bomo te pomembne zadeve morali natančno zapisati v statut, da ne bo potem sprenevedanja!).

Postopek pa je tak: dolžnost delavskega sveta je, da pošlje take predloge sindikalni organizaciji, da bi organizirala predhodno obravnavo. Če delavski svet tega ne stori, ali če sindikalna organizacija ne opravi te svoje naloge in dolžnosti in delavski svet ne more sprejeti predloge!

Kako bomo poslej sprejemali samoupravni sporazum o združenem delu? Nadaljevanje na 5. strani

Nadaljevanje s 4. strani

vanju dela in sredstev v temeljni organizaciji? Z referendumom, vendar tako, da se bomo na zboru delavcev izrekli zanj, potem pa se bo še vsak delavec s podpisom odločil ali bo sprejel samoupravni sporazum. Če delavec noče podpisati te izjave, se šteje, da ne želi več biti v delovnem razmerju s temeljno organizacijo, zato mu delovno razmerje preneha po zakonu. No, tako izjavo o sprejetju samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev je med drugim tudi pogoj za sklenitev delovnega razmerja delavca v delovni organizaciji. In še eno novost omenjamo, ki bo zanimiva še posebno za naše TOZD maloprodaje.

Gre za TOZD, ki imajo organiziran delovni proces tako, da delajo delavci ob različnem času ali na raznih krajih oziroma deli delovnega procesa, ki so zunaj sedeža TOZD (npr. trgovina).

V takih delovnih enotah, samoupravnih delovnih skupinah, sindikalnih skupinah, izmenah itd. se izrekajo delavci o nekaterih, samoupravnih pravicah, dolžnostih in odgovornostih na zborih delavcev (»delni zbori«). Tudi glede tega se je potrebno natančno opredeliti v statutu ali v samoupravnem sporazumu za kakšno vprašanje se je mogoče izreči na tak način. V nobenem primeru se na tak način ne morejo izreči (lahko pa seveda razpravljajo, pripravljajo pripombe), če gre na primer za razporejanje čistega dohodka, osnove in merila za delitev sredstev za osebno in skupno porabo delavcev, smernice, pa plan itd., skratka kadar gre za vprašanja, ki imajo skupen pomen za vse delavce TOZD.

Torej, kadar so s statutom ali samoupravnim sporazumom podani pogoji za tak »delni« zbor, se šteje, da je sklep sprejet, če se o njem izreče večina delavcev v tej TOZD, ne glede na čas zбора v različnih delih TOZD.

In slednjič: osnutek zakona podrobneje ponovi ustavno načelo, da se mora delegat pri zavzemanju stališč v delavskem svetu TOZD, delovne organizacije, SOZD, prav tako pa v skupščini SIS in v skupščini družbeno političnih skupnosti ravnati po smernicah in navodilih delavcev, ki so ga izvolili. Delegat izraža voljo delavcev svoje temeljne organizacije zato ga veže njihovo mnenje.

V vsakem primeru pa velja glede odločanja naslednje: nihče ne more odločati sam!

Iz osnutka zakona o združenem delu smo povzeli tokrat samo nekatere značilnosti, bolj zato, da bi nas vse spodbudili k »čitanju« celotnega zakona in seveda k zavzeti razpravi na sestankih.

Sicer pa posledje ne bo številke Mercatorja, da ne bi pisali o opredelitvah v zakonu, še posebno tistih, ki nam bodo podrobneje razložili naše razmere. K zakonu se bomo tudi še potem, ko bo že sprejet kar naprej zatekali, zato ker pravita ustava in tudi zakon ter tudi naša samoupravna praksa, da se ne moremo enkrat za vselej samoupravno organizirati, da si ne moremo enkrat za vselej urediti vseh družbeno ekonomskih odnosov ampak, da je naše samoupravno življenje in ravnanje proces, kate-rega ne bo razbijal nihče izmed nas, če želimo v razvoju samoupravljanja napredovati. I. V.

Novi delegati pred novimi nalogami

Prejšnji mesec so se sestali na prvem zasedanju novoizvoljeni delegati skupnega delavskega sveta, ki bodo nadaljevali uspešno pot odločanja našega najvišjega osrednjega samoupravnega organa.

Za preteklo obdobje lahko trdimo, da je bilo delo plodno, saj so se delegati od ustanovitve skupnega delavskega sveta dne 14. marca 1974 sestali dvanajstkrat, nekajkrat tudi skupaj z izvršilnimi organi družbeno političnih organizacij oziroma širšim posvetovalnim kolegijem.

Velik napredek je pri pripravi gradiv, ki so bila strokovno napisana in so vsebovala že predloge sklepov strokovnih služb. Pravočasno so bila dostavljena delegatom, ki so jih posredovali direktorjem TOZD, delavskim svetom in celo zborom delavcev. Čas za obravnavo gradiv je bil tri do deset dni, vendar ga bi veljalo še nekoliko podaljšati.

K uspešnemu delu SDS pa je prispevalo tudi sodelovanje tajništva organov samoupravljanja in družbeno političnih organizacij in strokovnih služb, ki so pravočasno pripravljale samoupravne sporazume.

Nismo pa bili zadovoljni s pravico delegatov na zasedanja. Premalo so proučevali gradiva, niso se dovolj posvetovali s svojimi kolektivi, nekateri so celo prihajali na sestanke s še neodprto ovojnico in seveda neizoblj-kovanimi stališči. Tako obnašanje moramo v prihodnje opustiti, ker odločanje ne sme iti mimo nas. Pogosto pa je vzrok temu tudi nepoznavanje delegatskega sistema, zato moramo pri planu izobraževanja obvezno vključiti tudi seminarje za delegate skupnega delavskega sveta. Razprave so bile premalo živahe, kar je posledica nezanimanja in nepoznavanja dogodkov v delovni organizaciji in širši družbeni skupnosti.

O vsebini dela SDS so bili delegati, družbeno politične organizacije in delavci obveščeni pre-

ko zapisnikov, internih obvestil, posebnih in rednih števil našega glasila. V prihodnje pa bi morda premislili tudi o tem, da bi gradiva in zapisnike prejeli tudi direktorji TOZD in sektorjev.

SLAVKA DAMJANOVIČ PO-
NOVNO PREDSEDNICA

Za predsednico skupnega delavskega sveta je bila ponovno izvoljena Slavka Damjanovič, za njenega namestnika pa Niko Radej.

Slavka Damjanovič je zaposlena v TOZD Grmada kot upravna potrošniška centra na Trgu komandanta Staneta 6 v Ljubljani. Funkcijo predsednice SDS je opravljala že v prejšnji mandatni dobi, predtem pa je bila nekaj let članica centralnega delavskega sveta in centralnega upravnega odbora. Tako je imela odlično priložnost za spremljanje dogodkov in življenja celotne

Slavka Damjanovič

delovne organizacije, predvsem v najbolj razgibanem času; v letih pripojitev in spremljanja ter uveljavljanja nove ustave.

Tovarišica Damjanovičeva je tudi družbeno politična delavka na območju krajevne skupnosti kjer živi, sodeluje pa tudi v organih samoupravljanja v TOZD Grmada.

Niko Radej je v Mercatorju že osmo leto. Delo združuje v TOZD Grosist in sicer na delovnem mestu šefa papirnega oddelka. V samoupravne organe je bil izvoljen že večkrat, med drugim je bil tudi namestnik predsednika skupnega izvršilnega odbora. Družbeno politično je precej aktiven, saj je član ZK, v TOZD Grosist pa opravlja funkcijo predsednika OOS.

Nada Lombardo

TUDI MI SMO POMAGALI POTRESNEMU OBMOČJU

Veliko smo slišali in brali o hudem, katastrofalnem potresu, ki je v začetku maja prizadel sosednjo Italijo, velikansko škodo pa je povzročil tudi na naših tleh. Najbolj prizadeti območji sta Tolminsko in Posočje.

Da bi čimprej ublažili in odpravili posledice potresa, je Izvršni odbor Rdečega križa SZDL Slovenije pozval vse delovne ljudi in občane ter organizacije združenega dela, naj priskočijo na pomoč Republiški štab za civilno zaščito in Rdeči križ Slovenije sta organizirala veliko akcijo za zbiranje denarnih sredstev, šotorov in prikolic ter vsega drugega, kar naj omogoči osnovne življenjske pogoje prebivalcem na prizadetem področju.

Že takoj na začetku akcije smo tudi mi priskočili na pomoč. TOZD Hrana je na potresno območje poslala počitniško prikolico, denarna sredstva pa sta med prvimi prispevala TOZD Investa in Preskrba. Da pa bi v tej akciji nastopili enotno, smo denarna sredstva v Mercatorju zbirali na skupen žiro račun in zbran znesek nato posredovali potresnemu območju.

Posamezne TOZD so prispevale naslednje zneske: Preskrba 5000, Investa 10.000, Pannonija 10.000, Trgopromet 5000, Grosist 10.000, Evropa 2000, Emba 20.000, Nebotičnik 3500, Metlika 5000, Rožnik 5000, Standard 8000, Ribnica 5000 in Potrošnik-Izbira 12.180,45 dinarjev. TOZD, ki so na internem področju so zbrale 62.000, TOZD Idrija pa je že sama nakazala 10.000 dinarjev.

Tako smo skupaj v Mercatorju za pomoč potresnemu območju zbrali 172.680,45 dinarjev.

Mile Bitenc

Kaj je z integracijo v SOZD KIT?

Večkrat smo zadeli na vprašanje, kaj je s predvideno SOZD kmetijstva, industrije in trgovine, v katero naj bi se vključil tudi Mercator. O tem smo se večkrat razpisali v lanskem letu, enkrat pa smo celo izdali posebno številko glasila, kjer smo natančno opisali cilje združevanja, predvideno organizacijo in odnose, navedli pa smo tudi prve udeležence dogovarjanja.

Nekaj mesecev smo se intenzivno pripravljali na združitev. Imenovane komisije so večinoma opravile svoje delo. Medtem pa smo se pogovarjali tudi z nekaterimi vodilnimi družbeno političnimi delavci v republiki in ob tem ugotovili, še posebej ob izidu osnutka zakona o združenem delu, da se moramo povezovat dohodkovno in ne fizično. Osnu-

tek zakona o združenem delu, ki je že v razpravi, nas obvezuje, ker smo organizacija z več osnovnimi dejavnostmi, da se sami organiziramo v sestavljeno organizacijo združenega dela.

To pomeni, da se ne bomo združevali v SOZD kmetijstva, živilske industrije in trgovine, nasprotno pa bomo z našimi največjimi dobavitelji sklenili samoupravne sporazume o trajnem sodelovanju in združevanju dela in sredstev. Skupaj z njimi bomo skupno planirali, investirali, si delili dohodek itd., seveda pa bomo še vnaprej obdržali pogodbeno odnose. Z njimi snujemo tudi samoupravno poslovno skupnost Mercator, o čemer pa smo že pisali v prejšnjih številkah glasila.

Nada Lombardo

Sistem samoupravnega odločanja v podjetju

Odločanje — osrednje vprašanje samoupravno organiziranega dela

Osrednje mesto delovnega človeka v podjetje Mercator skušamo zagotoviti z razvijanjem samoupravljanja kot organiziranega procesa dela, za kar sta odločilnega pomena ustrezna organiziranost združenega dela v podjetju oziroma v TOZD kot temeljnih enotah gospodarjenja ter učinkovitost dela. Prizadevamo si za takšno organiziranost dela, ki naj v vseh postopkih omogoča povezovanje »poklicnega« in »upravljalškega« dela v čim bolj enoten sistem upravljanja.

Da bi omogočali odločanje, ki bi vsebovalo osveščenost, odgovornost in učinkovitost, poteka samoupravno odločanje po določenih fazah, za katere je zelo pomembno, kako si sledijo in kako so vsebinsko opredeljene.

Pri celotnem postopku odločanja skušamo dosledno — včasih bolj, včasih manj uspešno — uveljaviti naslednje faze:

- samoupravna pobuda,
- oblikovanje osnutkov in predlogov,
- informiranje in komuniciranje,
- obravnavanje in sklepanje,
- izvrševanje odločitev s kontrolo izvajanja,
- sankcioniranje.

Pri tako zastavljenem procesu samoupravnega odločanja se je kmalu pojavila potreba po posebni »službi«, ki naj sodeluje pri organiziranju pravega sistema samoupravnega odločanja. Tako je bilo na pobudo družbeno političnih organizacij podjetja že v začetku leta 1974 organizirano tajništvo organov samoupravljanja, ki se poleg strokovne in administrativne pomoči delavcem, org. sam. in DPO, ter vsem, ki sodelujejo v sistemu samoupravnega odločanja v zadnjem času poizkuša tudi v organiziranju funkcije upravljanja (spremljanje predpisov, literature in samoupravne prakse, proučevanje odnosov med subjekti sistema samoupravnega odločanja, spodbujanje delavcev in vseh oblik organiziranosti delavcev, ter poslovodnih, vodilnih in vodstvenih struktur samoupravnemu, socialističnemu obnašanju in delovanju).

Najpomembnejše faze samoupravnega odločanja

1. Samoupravna pobuda

a) samoiniciativna pobuda, ki jo razumemo kot opozorilo v določeni smeri brez končnega predloga. Lahko jo da posamezen delavec, skupina delavcev, organi samoupravljanja, delegati in delegacije ter družbeno politične organizacije. Samoiniciativna pobuda obvezuje »pristojni« organ, da o njej razpravlja, odloči in obvesti predlagatelja;

b) pobudo kot dolžnost poslovodnih organov in vodilnih delavcev so dolžni dajati nekateri delavci glede na delovno mesto, ki ga zasedajo. Pomeni samoupravno iniciativo kot pravico in predvsem kot dolžnost;

c) pobuda samoupravne delavske kontrole, ki ima to pravico in dolžnost iz ustave. Pojavlja se

predvsem preko dajanja poročil delavcev o ugotovljenih nepravilnostih in s predlaganjem ukrepov (pobuda) za njihovo odpravo;

č) pobude izven OZD se pojavljajo v določenih primerih, ko je nosilec pobude izven organizacije združenega dela kot na primer pobude družbeno političnih skupnosti, družbenega pravobranilca samoupravljanja, SDK javnega tožilstva, sodišča združenega dela, inšpekcije itd.

2. Oblikovanje osnutkov in predlogov

Oblikovanje osnutkov in predlogov je predvsem stvar strokovnih služb, ki kot predlagatelji nosijo vso odgovornost ne le v nastajanju temveč tudi v izvajanju odločitve. Uveljavlja se načelo, da noben osnutek oz. predlog ne sme ostati nepodpisan, saj v nasprotnem primeru ni mogoče uveljavljati odgovornost predlagatelja. Tako je v gradivu za seje samoupravljanja pri vsakem predlogu odločitve (sklepa) navedeno tudi, kdo je predlagatelj. V pripravljane odločitve je vključen tudi poslovodni organ in razen resorne (pristojne) strokovne službe tudi službe iz ostalih področij ter nivojeva, posebne skupne, posamezni strokovni delavci, zunanje institucije in sodelavci itd.

3. Informiranje — komuniciranje

Organizacija sistema samoupravnega informiranja sloni na načelu, da je informiranje del delovnih dolžnosti in del samoupravnih dolžnosti ter pravic vseh samoupravljalcev. Kljub temu pa so za informiranje nekateri subjekti posebej odgovorni, zlasti samoupravni organi, delegacije, izvršilni organi in poslovodni organi, ki so odgovorni tudi za resnično, pravočasno in popolno obveščanje.

Pomemben dejavnik informacijskih procesov so informativna služba in druge strokovne službe (tajništvo organov samoupravljanja, tajništvo, pravna služba itd.). Njihova naloga je organizirati najbolj ustrezen sistem obveščanja, strokovno obdelati informacije, skrbeti za sredstva informiranja ipd.

Poleg informiranja preko sej organov samoupravljanja, ki so javne in se jih lahko udeleži vsak delavec brez pravice glasovanja, se za informiranje delavcev uporabljajo naslednji načini oziroma sredstva:

- a) neposredni način:
 - sestanki samoupravnih delovnih skupin oz. sindikalnih skupin,
 - zbori delovnih ljudi,
 - konference in tribune za celotni kolektiv,
 - seminarji (uvajalni, informativno-izobraževalni itd.);
- b) posredna sredstva:
 - glasilo »Mercator« (redne mesečne številke in posebne številke),
 - interna obvestila (ob določenih pomembnih »dogodkih«),
 - objave na oglasnih deskah,
 - posredovanje okrožnic in obvestil ter ostalega gradiva,
 - posredovanje zapisnikov.

4. Obravnavanje in sklepanje

Priprava gradiva in seje je naloga tajništva organov samoupravljanja, predsedujočega deloma informativne službe in pripravjalca določenega gradiva.

Pri najpomembnejših odločitvah je odločanje že po ustavi preneseno na TOZD, za sklepanje o bistvenih vprašanjih pa so pristojni DS oz. drugi samoupravni organi različnih nivojev skladno z našo notranjo ureditvijo. Sedanja ureditev vprašanja odločanja v samoupravnih aktih TOZD in podjetja Mercator je urejena dokaj enotno (priprava vzorcev za akte), praksa pa zlasti v TOZD često odstopa od dogovorjenih okvirov.

5. Izvrševanje odločitev s kontrolo izvajanja

Zaradi uveljavljanja načela odgovornosti za izvrševanje sprejetih odločitev mora biti nosilec

izvršitve praviloma vedno določen že vnaprej (že v predlogu odločitve oz. sklepa). Kontrolo izvrševanja odločitev zagotavlja osebna odgovornost delavcev in poslovni učinek ter jo vodimo na ta način, da poleg evidence o sklepih v tajništvu organov samoupravljanja z vabilom in gradivom za sestanek posredujemo tudi pregled neizvršenih sklepov, o katerih na seji poroča poslovodni organ oziroma predsednik izvršilnega organa DS. V kontrolo izvrševanja sklepov se bolj ali manj uspešno vključujejo tudi organi samoupravne delavske kontrole in družbeno politične organizacije, ki občasno kontrolirajo izvajanje sklepov.

6. Sankcioniranje

Kontrolo izvrševanja odločitev omogoča tudi objektivno ocenjevanje dela zlasti vodilnih oziroma strokovnih delavcev in Nadaljevanje na 8. strani

V novoletnem TV žetniku so med drugim povedali: »Pri Mercatorju dobite vse — za ljudi in za pse!« Mi pa dodajamo še to: skušamo poskrbeti za vsakogar; hrano morajo imeti tudi naši štirinožni prijatelji; pa ne samo psi in mačke. Tudi domače ptice je treba nakrmiti

V delovni skupnosti – mladinska organizacija

Delo mladih je v Delovni skupnosti povsem zamrlo. Tu seveda mislim na mladinsko organizacijo, ki je po razdelitvi bivše Poslovne uprave na TOZD Grosist in Delovno skupnost sploh ni bilo.

Pobudo za ponovno oživitve organizacije Zveze socialistične mladine v Delovni skupnosti je dala najprej osnovna organizacija Zveze komunistov, po svoje pa je pomagala tudi osnovna organizacija sidikata. Ni bilo težko sestaviti širši iniciativni odbor. Ta je tudi pripravil vse potrebno za ustanovno konferenco ZSMS Delovne skupnosti podjetja Mercator, ki je bila devetega aprila v Ljubljani.

Iniciativni odbor je pripravil za konferenco tudi predlog poslovnika, pravilnika in akcijskega programa.

Na ustanovni konferenci je najprej spregovoril tovariš **Stane Vrhovec**, podpredsednik skupščine mesta Ljubljane. Poudaril je, da želi spregovoriti predvsem kot starejši in bolj izkušen član naše družbe, saj so pred mladimi enaka življenjska pot in enake zakonitosti življenja, kot so bile pred prejšnjimi rodovi.

Pogovorili naj bi se o političnem pomenu obstoja mladinske organizacije in o problemih, ki se pred mladino pojavljajo. Mla-

dina je že v zgodovini dokazala, da je revolucionarni element vsake družbe in pomeni temelje napredka vsake družbe; tako kapitalistične kot socialistične. Oblikovanje osebnosti mladega človeka in njegova opredelitev je zakonitost, na katero vpliva več faktorjev. To so družina, šola, lastna družina ter delo in okolje, v katerem živi.

Izkušnje so pokazale, da le pet odstotkov mladih ljudi ostane neopredeljenih; v svoji strokovnosti in tudi politično. Opredeljen mlad človek pa se mora vživeti v družbeni red in se zavedati vseh pravic in dolžnosti, ki mu jih družba daje. Slej ko prej je nujna tudi ideološka opredelitev, za katero pa se mlad človek opredeli, če pozna družbene rede, ki so danes v svetu. V naši družbeni ureditvi, ki je v preteklih tridesetih letih doživela vrste težkih obdobij in ki je vpeljala v svetovno politiko nov pogled na človeka in na humane in socialistične odnose, ko delavec sam razpolaga s svojim delom in dohodkom.

Vendar pa je tudi v naši družbi nekaj posameznikov, na žalost tudi mladih, ki jim naša družbena ureditev ni všeč. Zavedati se moramo, da vsi pripadamo jugoslovanski skupnosti in da našega naroda že davno ne bi bilo

več, če ne bi imel ves čas nacionalnega ponosa in spoštovanje do svojega jezika in domovine, za kar tudi še sedaj nosimo veliko odgovornost.

Nacionalno zavest in pripadnost družbi moramo stopnjevati tudi v interesu družbene samozasčite. Jugoslavija je dokaj odprta dežela in v njej smo priče križanju vseh mogočih interesov. Bistvo družbene samozasčite je v tem, da onemogočimo slabe namene dejavnosti kontraobveščevalnih služb z našim delom, ponosom in ljubeznijo. Prav tako moramo vsi skrbeti za stalno večanje ekonomske moči. Mladina je bila prva, ki je v vojni začela graditi osnove tega. Zato je tudi naša mladina, mladina v vsaki TOZD in tudi v Mercatorju dolžna skrbeti za dobro gospodarjenje, za vključevanje v vodenje družbe in v ustvarjanje pogojev, ki jih vsaka družba nudi. Sodelovanje je nujno, ker izkušnje starih porajajo ideje mladih in vsak napredek je soočen tega in znanja generacije, saj prejšnje generacije tega znanja niso imele.

Da stoji na mladini svet, to je resnica. In če je mladina poštena, je bodočnost naroda zagotovljena. V vsaki prihaja do normalnih konfrontacij; vendar je zgodovina vseh revolucij enaka v

tem, da je bila vedno mladina tista, ki je bila najbolj revolucionaren element.

Dolžnost starejših in tudi vseh družbeno političnih organizacij je, da mladini pri njenem uveljavljanju pomaga. Mladina je šola naše partije in kadri nadaljnje revolucije so lahko samo mladi. In prav zato je v Mercatorju nujno tudi organiziranje mladine; vse napredne sile naj se vključijo v kolektiv, ki ima enake ideje in enotno željo za razvoj Mercatorja in vse družbe.

Mile Bitenc

V predsedstvo ZSMS Delovne skupnosti podjetja so bili izvoljeni:

- Dušan Jakša, predsednik
- Peter Žitnik, sekretar
- Stanka Repovž, blagajnik
- Anja Gorec, tajnik
- Mile Bitenc, član
- Mojca Legan, član
- Miloš Klemenc, član

V nadzorni odbor so bili izvoljeni:

- Nada Lombardo
- Tatjana Križnik
- Mitja Garbajs

V koordinacijsko konferenco mladih delavcev podjetja Mercator pa sta izvoljena Dušan Jakša, predsednik OO ZSMS in Janja Jakšič.

Toliko nas je letos odšlo na Pohod iz Delovne skupnosti podjetja; pravzaprav še več, kajti posebej so odšli delavci iz zunanjetrgovinskega sektorja

Na startu smo se našli z ekipama iz TOZD Grmada in TOZD Hladnica in jo skupaj mahnili na pot

Deset tisoč metrov poti pod noge, to ni kar tako; toda, če nosiš v sebi dobro voljo, tako kot smo jo mi, gre brez težav

Skupaj smo tudi prišli na cilj. Ne samo na tistega, na Trgu osvoboditve, marveč tudi na naš drugi cilj: na prijeten piknik ob Savi

Sistem samoupravnega odločanja v podjetju

Nadaljevanje s 6. strani
predstavlja izvrševanje odločitev samoupravnih organov enega od temeljnih kriterijev, po katerih se ocenjuje njihovo delo. Dolžnosti vseh delavcev, ki sodelujejo v postopku sprejemanja in izvajanja samoupravno sprejetih odločitev morajo biti dovolj opredeljene s pogoji in vrstami odgovornosti, da bo lahko sankcioniranje učinkovito. Predvsem pride v poštev politično pravna odgovornost, pa tudi materialna in druge vrste pravne odgovornosti.

Potek postopka samoupravnega odločanja

Potek dvofaznega postopka sa-	moupravnega odločanja:
1. pobuda	kdorkoli
2. registriranje (zbiranje), preizkus pristojnosti, posredovanje v strokovno obdelavo, sodelovanje v pripravi	tajn. or. samouprav. (TOS)
3. oblikovanje delovnega osnutka	strokovne službe podjetja
4. stališče poslovodne linije	poslovodni organ podjetja
5. cena strokovnih služb podjetja	kolegij
6. morebitna dopolnitev	strokovne službe podjetja
7. priprava gradiva, posredovanje osnutka izvršilnemu organu DS podjetja	TOS
8. stališče družbeno pol. organizacij (za dogovorjene zadeve)	vodstva družb. pol. org. (sind., ZK, ZSM)
9. potrditev (sprejem), dopolnitev oz. zavrnitev osnutka	izvršilni organ DS podjetja
10. posredovanje osnutka v TOZD	TOS
11. dajanje pripomb na osnutek (razprava v TOZD)	osebno izjavljanje delavcev TOZD
12. vskladitev pripomb v TOZD	DS TOZD
13. posredovanje pripomb na podjetje	ustrezna strokovna služba TOZD
14. zbiranje pripomb, posredovanje v strokovno obdelavo	TOS
15. oblikovanje predloga	strokovne službe podjetja
16. stališče poslovodne linije	poslovodni organ podjetja
17. ocena strokovnih služb podjetja	kolegij
18. morebitna dopolnitev	strokovne službe podjetja
19. priprava gradiva, posredovanje predloga DS podjetja	TOS
20. stališče družb. političnih organizacij (za dogovorjene zadeve)	vodstva družb. pol. organ.
21. potrditev (sprejem), dopolnitev oz. zavrnitev predloga	DS podjetja
22. posredovanje predloga v TOZD	TOS
23. sprejem predloga — ODLOČITEV	osebno izjavljanje delavcev TOZD
24. posredovanje odločitve na podjetje	ustrezna strokovna služba TOZD
25. zbiranje in posredovanje odločitve v verifikacijo DS podjetja	TOS
26. verifikacija ter morebitna manjša vskladitev (nevsebinska)	DS podjetja
27. objava	informativna služba podjetja

Pogosto pride pobuda tudi na samih sejah organov samoupravljanja, ki lahko tedaj imenujejo posebno komisijo oz. delovno skupino za pripravo osnutka (predloga) ob pomoči ustrezne strokovne službe oz. delavcev. V tem primeru odpade obravnava osnutka oz. predloga v izvršilnem organu DS in je komisija v funkciji izvršilnega telesa DS.

Postopek sprejemanja samoupravnih odločitev je glede na pomen odločitve lahko dvofazen, enofazen ali enostaven.

a) Dvofazen postopek se uporablja pri samoupravnem odločanju o vseh neodtujljivih pravicah delavcev. V prvi fazi delavci oblikujejo pripombe na osnutek, na to pa v drugi fazi odločitev sprejemajo z eno od oblik osebnega izvajanja. Uporablja se predvsem za sprejemanje najpomembnejših samoupravnih splošnih aktov, kot npr.: samoupravni sporazum o združevanju, samoupravni sporazum s področja medsebojnih razmerij, plani in programi itd.

moupravnega odločanja:

mogli biti v celoti upoštevane. Le soglasen predlog gre lahko v potrditev oziroma odločitev na TOZD.

Delavci v TOZD z osebnim izjavljanjem odločajo o predlogu ter morebiti podajo ponovne pripombe, če predhodna stališča TOZD niso upoštevana.

Enotnost sprejema v vseh TOZD ugotovi DS podjetja, ki lahko po potrebi ob polnem soglasju vseh delegatov izvede manjše vskladitve in verificira odločitev.

b) Enofazni postopek, v katerem delavci v TOZD sprejemajo odločitev takoj z osebnim izjavljanjem brez predhodnega oblikovanja pripomb z enim od načinov osebnega izjavljanja. Velja za sprejem tistih odločitev, za katere je s samoupravnim sporazumom o združevanju določeno, da se sprejemajo na ta način. Predvsem bo to veljalo za vse pristope k zunanjim samoupravnim sporazumom ali družbenim dogovorom.

Enofazni postopek naj se le uporablja tudi za najpomembnejše odločitve s tem, da se v TOZD izrečene vsebinske pripombe (v kolikor do njih pride) prične vsklajevati in s tem postane postopek dvofazen.

Racionalnejša je temeljita predhodna priprava v strokovnih službah, kot pa zaradi slabe priprave neuspeš zbor delavcev.

Enofazni postopek samoupravnega odločanja poteka smiselno enako kot dvofazni s tem, da odpade prva faza — dajanje pripomb z osebnim izjavljanjem.

c) Enostavni postopek nam je dobro poznan iz pretekle prakse samoupravnega odločanja in v njem TOZD ni neposredno udeležena kot raven odločanja. Izvede se z odločanjem na DS brez vključitve delavca z osebnim izjavljanjem. Velja za sprejem izvršilnih oz. organizacijskih pravilnikov, poslovnikov o delu,

predvsem pa za nekatere odločitve DS, ki se ne sprejemajo v obliki splošnega akta.

Tudi postopek samoupravnega odločanja v TOZD z enostavnim postopkom je smiselno enak, s tem, da odpade nivo delovne organizacije.

Vsklajevalni postopek se izvede takrat, kadar v končni fazi ni mogoče sprejeti ugotovitvenega sklepa o enakosti sprejema (vsebinski) v vseh TOZD. DS tedaj pošlje zadevo v ponovno strokovno obdelavo strokovnim službam in to:

— ali v fazo priprave predloga,
— ali v fazo priprave osnutka,
kar zavisi od ocene DS ali gre za bistvene pripombe.

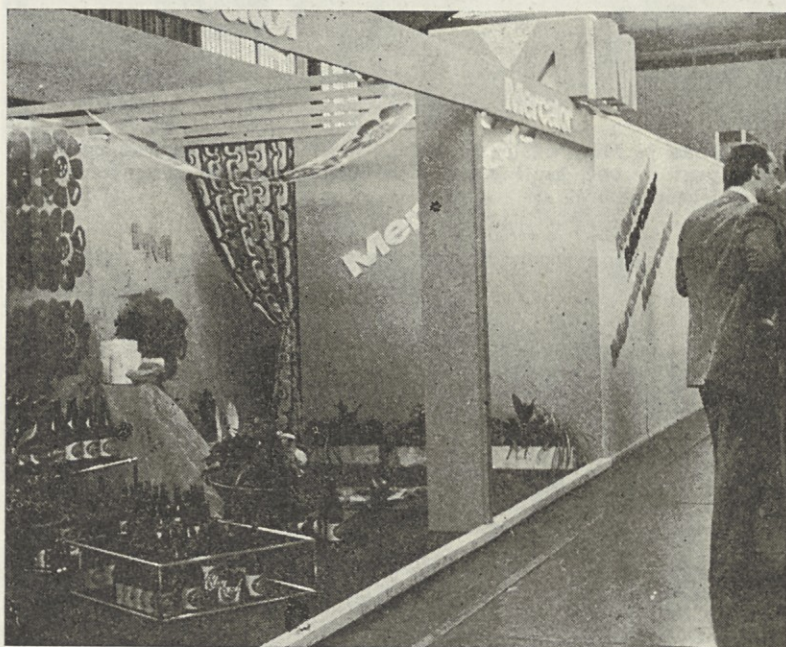
Vsklajevalni postopek je lahko znamenje, da strokovne službe niso dobro opravile svojega dela ali pa so resnejše razlike pri tolmačenju samostojnosti in položaja TOZD v podjetju.

Obravnavani postopek izpeljan dosledno, je dolgotrajnejši in sorazmerno drag (številnost sestankov, sestanki med delovnim časom), vendar je kljub dolžini in stroškom dosledno izpeljan postopek mnogo bolj demokratičen, poleg tega pa pridejo do izraza mnoge koristne pobude, stališča in mnenja, ter je zato tudi končna odločitev kvalitetnejša. To pa je cena, ki jo je dolgoročneje gledano, vredno plačati, saj se s tem urejajo temeljna vprašanja dela in poslovanja.

— Žena, danes greš že drugič brez mene ven. Kdaj se boš vrnila?

— Kadar se mi bo zdelo, dragi!
— Dobro, toda gorje, če prideš pozneje!

Ona: Na kaj misliš?
On: Oooh, na nič posebnega!
Ona: Lahko bi mislil na mene!
On: Saj to sem ravnokar.

Aprila je bil v Ljubljani mednarodni vzorčni sejem Alpe-Adria. Letos smo spet sodelovali tudi mi in razstavili izdelke Ete iz Kamnika, Pivovarne Union in Radenske. Za omenjena podjetja nastopamo na področju zunanje trgovine kot izvoznik. Razen tega pa smo razstavili tudi razna zaščitna sredstva, ki jih uvažamo. Na sliki: del našega razstavnega prostora na sejmu Alpe-Adria na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani

Ob 20-letnici Embe

V juliju bo poteklo natanko dvajset let, ko je bila v Ljubljani ustanovljena organizacija za opravila in usluge. Embalirka, tako se je to obrtno podjetje imenovalo takrat, si je zastavila velike in težke naloge. Širila je svojo dejavnost, vlagala velike napore v svoj razvoj in danes se lahko ponaša z najsodobnejšo tehnologijo v novi tovarni.

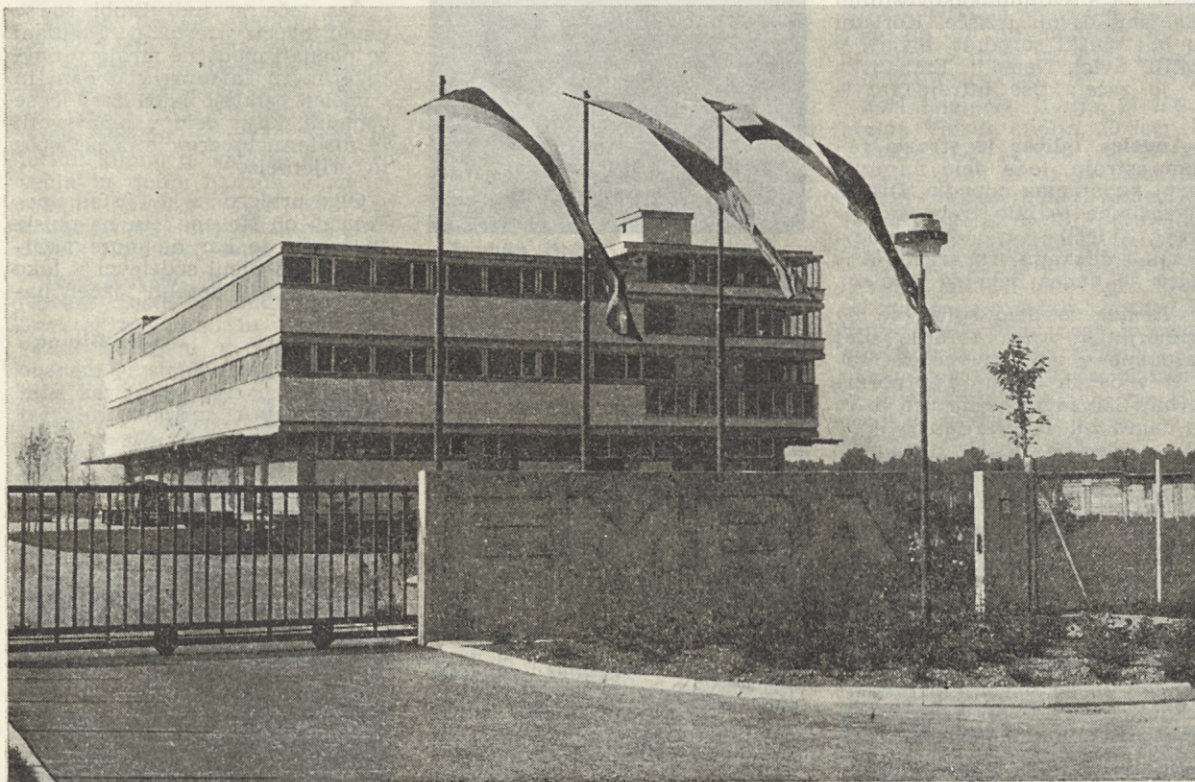
Skromni začetki

V skrajno neprimernih prostorih, v starih in temačnih hlevih na Celovški 50 v Ljubljani so začeli. Skorajda brez vsakršnih sredstev in pripomočkov za de-

lo. Pomagali so si vsak na svoj način in že vsake najmanjše spremembe, novosti, izboljšave, so se veselili.

Embalirka je bilo obrtno podjetje za opravila in usluge. Družbene potrebe so narekovala, da

so že čez štiri leta svojo dejavnost bistveno razširili. Začeli so s predelavo, sortiranjem in embaliranjem prehrabrenih izdelkov. Zaradi tega so tudi spremenili svoje ime in od leta 1963 naprej poslujejo pod imenom Emba.

Septembra 1974. leta je steklo delo v novi Embi

Od takrat pa do danes si je sodobne proizvodne prostore ogledalo že lepo število naših delavcev, prišle pa so tudi razne delegacije

Integracija z Mercatorjem v letu 1968

Dobro poslovno sodelovanje Embe z Veletrgovino Mercator je prineslo svoje. Leta 1968 so se v kolektivu Embe odločili za pripojitev k Mercatorju. S tem so si pridobili oziroma povečali možnosti za kasnejši razvoj, ki je začel nagel vzpon.

Poudariti je treba, da so se delavci Embe vrsto let zavestno odrekli primernim delovnim pogojem, družbenemu standardu; vztrajali so v starih prostorih, delali na dotrajanih strojih, ki jih je čas in razvoj tehnologije že zdavnaj prerasel. In to vse za en sam cilj: za izgradnjo nove, sodobno opremljene tovarne.

Nova Emba

Jeseni leta 1974 je Emba slavila veliko delovno zmago. V novi tovarni za Bežigradom je stekla proizvodnja na najsodobnejših strojih.

Na 10.000 m² površine v štirih nadstropjih imajo delavci Embe zagotovljen nadaljnji razvoj in prostorsko podlago za razširitev proizvodnega programa in nadaljnje povečanje kapacitet. Prav zato so v svojem petletnem perspektivnem načrtu sprejeli obveznost, da svoj proizvodni program razširijo in dopolnijo produktivnost dela.

Obenem se je treba zavedati, da je kljub velikim uspehom in novi opremi v tovarni še veliko prostora. Prostora, ki ga naj že jutri zasedejo novi delavci in s svojim delom pripomorejo k večjemu in širšemu proizvodnemu programu Embe.

Samoupravno življenje

Brez združenih sil vseh delavcev Embe in brez pomoči širše družbene skupnosti takšnih uspehov ne bi mogli doseči. Takšno težko pot so uspešno prehodili prav zato, ker so bili ves čas samoupravno dobro organizirani in združeni pri delu. Tovarištvo, solidarnost, njihova medsebojna delovna disciplina, upoštevanje znanja in predlogov slehernega člana kolektiva, skratka vse tisto, čemur v Embi pravijo samoupravljanje, jih je pomagalo pripeljati k tem velikim ciljem.

Ves čas so bili dobro samoupravno organizirani. V sestavu Mercatorja so bili obratna enota z razvitim samoupravljanjem in s svojim delavskim svetom. Takoj po drugem kongresu samoupravljalcev v Sarajevu so se z ostalimi delavci Mercatorja organizirali v samostojno organizacijo združenega dela z lastnostjo pravne osebe. Po sprejemu ustavnih dopolnil so se organizirali v Temeljno organizacijo združenega dela in to že 27. januarja 1972. Postali so ena prvih TOZD v Jugoslaviji.

Takoj po organiziranju v TOZD so začeli dograjevati samoupravno zakonodajo. Sprejeli so nov statut in druge samoupravne akte za hitrejši razvoj samoupravljanja v TOZD in dali tudi svoj prispevek k graditvi novih, z ustavo skladnih samoupravnih odnosov in samoupravne organizacije v Mercatorju.

Delavcem TOZD Emba želimo tudi v prihodnje mnogo delovnih uspehov in jim ob njihovem jubileju iskreno čestitamo!

Mile Bitenc

Spomini – prijetni, pa tudi neprijetni

Iz pogovora z Olgo Silič, Angelco Igličar in Fani Robič — Bile so prve delavke v Embi

Začele so skupaj, pred dvajsetimi leti. V starih in tesnih prostorih na Celovski 50 v Šiški. Tovarišica Olga je že leta 1963 odšla v pokoj, Angelca in Fani pa še delata. Pred kratkim smo se našli skupaj in kaj kmalu so začele obujati spomine. Prijetne in včasih tudi neprijetne. V teh dolgih letih se je nabralo vsega dovolj.

Prav zanimivo je danes slišati, kaj vse so delali v takratni Embalirki. Prebirali so čebulo in česenj, za izdelovalce testenin so tolkli jajca, pa pakirali najrazličnejše blago. Vse ročno seveda, kajti o nikakršnih strojih ni bilo niti govora.

Olga Silič, ena izmed prvih delavk v Embi, je že od leta 1963 upokojena. »Kar sapo mi je zaprlo,« pravi, »ko sem videla novo tovarno. Kakšni stroji, prostori...«

»Eno samo tehtnico smo imeli,« se spominja Olga. »Z žličko smo v vrečke trosili kavo, poper in drugo in tehtali. Ko smo začeli s kavo, smo za današnje razmere imeli prav čuden pražilec; le za borih šest kilogramov kave; in na roko ga je bilo treba vrteti.

Vendar je bilo kljub vsemu delo prijetno. Na tržišču smo kar uspevali in bili kmalu poznani. Radi so imeli našo kavo v vrečki z likom zamorčka. Že takrat smo skrbeli, da je bila embalaža čim bolj privlačna.

In pokazali so mi star album, poln vrečk najrazličnejših vzorcev; za kavo, sladkor, čaje, poper in riž... Že zdavnaj so izginile s polic naših prodajaln in namesto njih je prišla sodobnejša in lepše oblikovana embalaža.

»Ne veste, kako smo bili veseli vsake novosti,« nadaljuje tovarišica Olga. »Že tricikel nam je veliko pomenil. In ko smo v začetku leta 1962 dobili nov pražilec za kavo, še isto leto pa tudi moderni Hamac stroj za pakiranje, je to za nas pomenilo veliko pridobitev. Več smo lahko naredili, saj je bila zmogljivost stroja kar desetkrat večja od starega pražilca; in delo je bilo varnejše in lažje obenem.

No, ostalo je še mnogo ročnega dela. Orehe in lešnike smo s kladivi tolkli, ročno smo polnili olje v steklenice. In kadar smo pakirali škrob, smo bili beli kakor v mlinu...«

Leta 1962 so se začele graditi prve samopostrežne trgovine. In zato je tržišče zahtevalo iz dneva v dan vse več pakiranega blaga. V tistem času je bila Embalirka ena največjih in najnaprednejših pakirnic. Imela je velike možnosti, da s svojimi kakovostnimi uslugami osvoji tržišče. Koristni so bili obiski sorodnih tovarn v Italiji, Švici, Nemčiji. Embalirka se je začela vse hitreje razvijati.

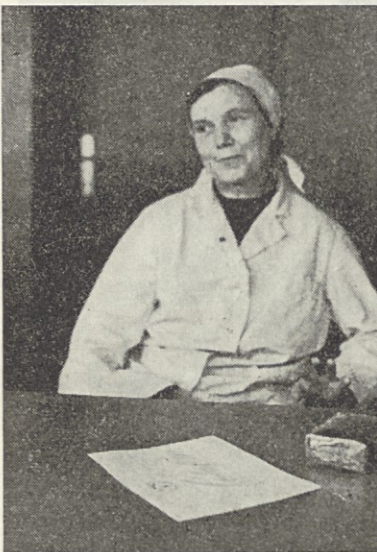
Angelca Igličar je stregla prvemu stroju, toda delo na roko še ni popolnoma odpadlo. Dišave in začimbe je bilo treba še naprej pakirati ročno in vsebino meriti z žličkami. Tovarišica Angelca še danes dela za strojem.

»Vendar se delo sploh ne da primerjati,« pravi. »Morda zdaj naredimo v eni uri več kot takrat v osmih urah. Prva norma je bila 180 zavitev na uro in to se danes zdi smešno Malo.«

»Dela je bilo sicer vedno dosti. Vse smo delali sami, pravzaprav same ženske. Še celo blago smo s triciklom razvažale kupcem. Mimo tega je bilo treba cepit drva in kurit, pa ribat tla... In če pri nas ni bilo dovolj naročil, smo šle delat tudi drugam. Spominjam se, da smo nekoč šle na železniško postajo. Zaleteli so se vagoni naloženi s premogom in lešniki. In potem smo iz premoga pobirale lešnike.

No, pa je bilo tudi dostikrat lušno. Organizirali smo proslave, zabave, šli smo tudi na izlete. Pa še na delovne akcije smo hodili, četudi je bilo delo ob nedeljah in nič plačano,« je pripovedovala Fani Robič, ki je bila prvi obratovodja.

Pogovarjali smo se, obujali spomine in pogovoru se je pridružila tudi tovarišica Pisanski-

»Tricikel je bilo prvo naše prevozno sredstvo,« se spominja Angelca Igličar. »Še sama sem z njimi vozila kavo v Mercator.«

Dvajset let pri hiši: Fani Robič. Zdaj je šef modernega skladišča, kjer ni ročnega dela; vse je mehanizirano.

jeva, ki je v Embi začela z delom nekaj let kasneje.

»Ko smo v Embalirki začeli širiti svojo dejavnost in trgovati z različnimi trgovskimi podjetji, smo čez nekaj let spremenili svoje ime; preimenovali smo se v Embo. Zato, ker so nekateri mislili, da izdelujemo embalažo.

Za Embo pa leto 1968 pomeni važen mejnik. Pripojili smo se Mercatorju. Zakaj? Razširjali smo naš asortiman in začeli prodajati po vsej Jugoslaviji. V nakup naših proizvodov se je dobro vključila takratna Veletrgovina Mercator. Kasneje so nam dali v praženje arašide in kavo; torej je bil napredek Embe tudi v predelavi, ne samo v uslužnostnem pakiranju. In tako smo se že kar navezali na Mercator. Poslovanje je postajalo iz dneva v dan močnejše in na referendumu smo se 1. januarja 1968 100% odločili za integracijo z Mercatorjem.«

Se in še bi lahko zapisali iz spominov prijetnih sogovornic.

Morda to, da je v Embi kmalu zaživel tudi družbeno politično delo in da so tovarišice, s katerimi sem se pogovarjal, aktivno delovale v organih samoupravljanja in v raznih komisijah. In morda to, da so kljub svojim težavam pomagali tudi drugim. Ob katastrofalnem potresu v Skopju leta 1963 so v Embi sklenili, da jim kot pomoč pošljejo svoj dvodnevni zaslužek, darovali pa so tudi kri.

Čas teče in tudi Embi so sedavni načrti uresničili. Predlani so pognali moderne stroje v novi tovarni. In za tovarišico Fani in Angelco ostajajo stari časi le še spomini, kajti delo v lepi, svetli in moderni tovarni je lažje, lepše in prijetnejše.

Olga pride tako kot ostali upokojenci ob Novem letu na obisk. In takrat se kar ne more načuditi, da so njeni sodelavci v tako kratkem času dosegli takšen napredek.

Mile Bitenc

Marija Pisansky, direktorica: »Mercator je bil ves čas naš veliki kupec. Nekako navezali smo se nanj tudi mi. Leta 1968 je prišlo do integracije.«

novo novo novo novo novo novo novo

ODSLEJ V NOVI EMBALAŽI - v vrečkah po 125g

KAVA

ON

mleta

Mercator

proizvod TOZD

emba

novo novo novo novo novo novo novo

KUPCI O NAS

Pred kratkim smo našo akcijo »Kupci o nas« izvedli med Novomeščani. Obiskali smo nekaj prodajaln TOZD Standard, se pogovarjali s številnimi kupci, trgovskimi delavci in z direktorjem TOZD.

Kar takoj pa naj zapišemo naš splošen vtis. Po razgovorih s potrošniki smo ugotovili, da so s preskrbo v Mercatorjevih prodajalnah zelo zadovoljni. Vendar se ob tem sprašujemo: ali novomeška trgovina res zna poskrbeti prav za vse in za vsakogar, ali pa so Dolenjci manj izbirčni in je njihovim željam in potrebam laže ugoditi. Sicer pa si preberimo njihove odgovore.

Prodajalna pri vodnjaku — Kupci so v glavnem le hvalili

Marija Jevšek, laborantka, 45 let: Že leta in leta kupujem v tej trgovini in sem na splošno zelo zadovoljna. Sicer se zgodi, da včasih res ne dobim prav vsega, vendar se zaradi tega ne jezim; kupim takrat, ko je izbira večja in doma hranim v zamrzovalni skrinji. Kar se tiče ustrežljivosti in prijaznosti prodajalk jih lahko samo pohvalim.

Jože Novšak, kmet, 46 let: V Novem mestu se mudim enkrat, dvakrat na teden in takrat obvezno kupujem v tej trgovini, obenem pa stopim tudi v sosednji bife, ker imajo okusne malice. V trgovini je vsega dovolj, prodajalke pa so tako ustrežljive in poštene kot malokje.

Č. S., upokojenec, 53 let: Tu sem občasna stranka in se ponavadi oglašim le enkrat na teden. Pred trgovino je avtobusna postaja in nam je pri roki predvsem tistim, ki se vozimo drugam. S postrežbo sem zadovoljen, pa tudi z izbiro. Včasih že česa nimajo, kot na primer zadnjič rozin. Sadje in zelenjavo kupujem na trgu, ker tam več dobim.

Joža Drolc, delavka, 39 let: Stanujem v okolici, zaposlena pa sem v Novem mestu. Skoraj vsak dan grem po službi nakupovat in to ravno v to prodajalno, ker je tu zunaj avtobusna postaja in čas čakanja izrabim za nabavo.

Mojim željam in potrebam trgovina ustreza, zgodi pa se, da jim česa zmanjka. Danes nimajo niti ajdove niti koruzne moke. Se posebno pa mi je všeč to, da so živila zmeraj sveža.

Cilka Drenik, delavka, 25 let: Sem okoličanka in se semkaj vozim v službo. Po službi seveda nakupujem in to največkrat v tej trgovini, hodim pa tudi v druge, pač tja kjer sem najhitreje postrežena. V tej prodajalni zapravljam tudi bone za prehrano, ki jih dobim v tovarni.

Ivanka Horvat, medicinska sestra, 36 let: Lahko rečem, da iz te trgovine vedno odhajam zadovoljna. Zato tudi stalno kupujem tu. Čudno bi se slišalo, če bi trdila, da nimajo vsega. Ne, tega ni nikjer! Toda vsaka stvar se na nadomestiti in če ne dobiš na primer enega pralnega praška, ponudijo drugega. Vedno se lahko najde nadomestilo.

Za delikateso menim, da je sicer premalo založena, je pa vse zmeraj sveže. Zelenjava in sadje se še kar dobi; več je sicer na trgu, kjer pa so cene znatno višje.

Vidite, zaradi vsega tega stalno hodim nakupovat sem. In seveda zato, ker so prodajalke prijazne, ustrežljive in prav rade ponudijo kaj novega.

Željko Novakovič, delavec, 21 let: Včasih kupujem jaz, včasih žena. Mislim, da lahko rečem, da sva zadovoljna z vsem. Do mene so tudi vedno prijazni in vljudni in takšni so prav gotovo tudi do drugih kupcev.

Sonja Kotar, predmetna učiteljica, 30 let: Bolj poredko stopim v to prodajalno. Ponavadi kupujem tu le otroško hrano, ki pa je ne dobim vedno. Če bi v trgovini naročila določene izdelke, vem da bi jih naročili in mi ustregli. S tem pa tudi drugim mladim mamicam.

Joži Lumpert, šivilja, 21 let in **Majda Vidrih**, šivilja, 20 let:

Takoj naj poveva, da je postrežba slaba in da je treba dostikrat veliko čakati. Špecerijskega blaga je dovolj, premajhna pa je izbira delikates in sadja. Treba je pač iskati v drugih trgovinah ali pa na trgu. Škoda je, da ne prodajajo kruha. Za kruh je v Novem mestu premalo prodajnih mest in včasih ostanemo brez. Misliva, da bi morale prav kruh prodajati vse špecerijske trgovine.

Marija Šorli, gospodinja, 43 let: Rada se oskrbujem tukaj, ker je izbira velika, prodajalke pa urne in prijazne. Trgovina je klasična in večkrat, posebno ob sobotah in pred prazniki, je

v njej velika gneča, vendar pridna dekleta hitro postrežejo vso to množico.

Silva Ritonja, trgovska pomočnica: V tem poklicu delam že 25 let, v TOZD Standard pa osmo leto. Zmeraj sem v klasični trgovini, kar mi je še vedno všeč, ker imam tu tesnejše stike z ljudmi kot bi jih imela v samopostrežbi.

Največ kupcev prihaja k nam ob ponedeljkih in petkih, ko je v Novem mestu tržni dan. Predvsem so to kupci iz podeželja, ki pa so že tudi tako zahtevni kot mestni. Trudimo se, da jih hitro postrežemo, da bi pravčasno prišli na avtobus. Veliko imamo tudi stalnih dolgoletnih strank.

Kupci nas kdaj pa kdaj tudi upravičeno ali neupravičeno kritizirajo, niso pa dovolj poučeni o tem, da se trgovci borimo za obratnimi sredstvi in zmanjševanjem zaloge blaga. Posledica tega pa je manjši izbor blaga, kar so kupci že opazili.

Delo v trgovini terja tudi določene žrtve, ki jih drugod ne poznajo. V času letnih oddihov in porodniških dopustov moramo pomagati ena drugi in delati še namesto manjkajočih. Na splošno pa je v trgovini kar lušno.

Jože Ravbar, poslovodja: **Ta prodajalna je predvsem namenjena prodaji špecerije in delikates. Prav zato kupci radi zahajajo sem, ker vedo, da jim to**

OSKARJI ZA EMBALAŽO PRIZNANJA ZA KAKOVOST

S ponosom se lahko v Embi pohvalijo z naslednjimi podatki. V svojih proizvodnih prizadeva-

njih so vedno skušali biti med prvimi, ki so sledili razvoju tehnologije. Prav ta hotenja pa so jim tudi prinesla kup priznanj naše družbene skupnosti.

Doslej so prejeli kar devetnajst jugoslovanskih Oskarjev za embalažo, kar pomeni na tem področju najvišje priznanje. Razen tega so leta 1974 za kakovost kave Mercator, polnjene v dobro poznano vrečko s križnim dnom, prejeli v Beogradu priznanje Zlati zmagovalac Beograda.

Za letošnji natečaj za podelitev Oskarjev in priznanj, bil je v Novem Sadu 14. aprila, so prijaviteli čaje v novi embalaži. In BUTTERFLY TEA je po oceni strokovne komisije prejel jugoslovansko priznanje za embalažo 1975.

Naj ob tem zapišem, da je bilo na natečaj skupno prijavljenih 84 različnih vrst embalaže. Stroga komisija, sestavljajo jo arhitekti, živilski tehnologi, grafiki in oblikovalci, ocenjuje kakovost in estetski izgled embalaže, grafično rešitev in tudi vsebino.

Lično kartonsko zloženko z okencem za filter čaje BUTTERFLY je oblikoval arhitekt Saša Pöschl, ki je že pred tem napravil več drugih osnutkov za embalažo Embinih proizvodov.

Filter čaji — KAMILICE, ŠIPEK, PRAVI ČAJ, so pred novim letom prišli na tržišče v novi embalaži, pod skupnim imenom BUTTERFLY TEA. Za novo embalažo je TOZD Emba prejela Jugoslovansko priznanje za embalažo 1975

Mile Bitenc

KUPCI ONAS

res ponudimo. Zgodi se sicer, da pri delikatesi ni dovolj izbire, vendar za to nismo krivi sami, ker vedno ne dobimo vsega. Če servis TMI nečesa nima, je treba počakati vsaj tri dni, da spet pride.

Včasih ponudimo tudi kaj sadja in zelenjave. Toda le v času, ko se tega še ne dobi povsod. Ko pa je drugje zadostna ponudba, pri nas prodajo opustimo.

In kaj naj rečem glede kruha? Včasih je bila v Novem mestu preskrba s kruhom problematična, vendar mislim, da je zdaj bolje. V našem bifeju se dobijo malice, pa tudi sendviči. Včasih naročimo več žemelj in jih prodamo v trgovini. Da pa bi stalno prodajali kruh bi morali povečati in preurediti prodajalno.

Blagovnica — hiša, ki ponudi marsikaj v zadovoljstvo Novomeščanov

Nada Jakovljevič, upokojenka, 52 let: Tu kupujem večkrat; od tehničnega blaga, tekstila, konfekcije do galanterije in sem z izbiro zelo zadovoljna. Večjega asortimana pa v tej razmeroma majhni blagovni hiši sploh ne bi mogli imeti. Če česa morda nimajo pa sem vedno prepričana, to pa so mi tudi že dokazali, da bom dobila nekoliko pozneje. Danes kupujem štedilnik in sem ga že izbrala. Prodajalci se trudijo, da bom dobila nekoliko pozneje, kupci pa smo z obojem zadovoljni. Le nekaj časa nisem bila zadovoljna z oddelkom za volno.

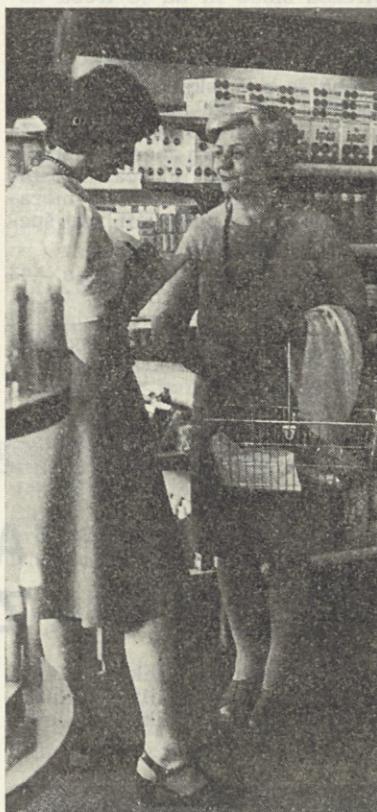
Tatjana Setinc, administratorica, 39 let: Prištevam se k rednim kupcem Mercatorjeve blagovnice. Do Ljubljane niti nimam časa priti, pa še hitro se je naveličam. Tu pa tako in tako dobim vse. Kupujem obleko, kozmetiko, aparate pa že vse imam in jih ne potrebujem. Tudi kadar kupujem darila nisem v zadregi.

Oblačim se športno in izbira takih oblek je velika. Imam pa predlog. Presenetite kupce z občasnimi malimi modnimi revijami v blagovnici, najprimerneje bi bilo na začetku sezone. Spodaj na kozmetiki sem opazila pla-

kat, ki vabi na demonstracijo kozmetike Inka in prepričana sem, da bo to vžgalo, kot bi razveselila tudi modna revija.

V. J., medicinska sestra, 21 let: Novo mesto potrebuje večjo blagovnico. V tej je izbira še premajhna, predvsem tu mislim na konfekcijo in pletenine, ker to največkrat kupujem. Preveč so standardne, celo zastarele, mladi pa se radi oblačimo modno. Kljub temu pa moram reči, da pri Mercatorju vseeno dobiš še največ v Novem mestu.

Bernarda Zorko, medicinska sestra, 30 let: Precej denarja sem že pustila v vaši blagovnici. Oskrbela sem se z gospodinjskimi aparati, konfekcijo in ostalimi drobnjarijami. Danes kupujeva z možem zmrzovalno skrinjo in sesalec. Izjemno grem kdaj po

Naša sodelavka v pogovoru z nakupovalko Fani Verbič

Še posebno zaživi trgovina po štirinajsti uri, ko končajo delo delavci sosednjih tovarn. Takrat delajo vse blagajne

nakupu v Ljubljano, največkrat po tekstilno blago ali zavese.

Dr. Miroslav Šmigovec, zdravnik: Semkaj prihajam večkrat. Včasih odhajam zadovoljen, spet drugič nezadovoljen. Izbira konfekcije je premajhna, predvsem za nas z močnejšo postavo. Odnos osebja do kupcev je dober; so vljudni in znajo svetovati pa tudi blago radi zamenjajo.

Predlagam pa nekaj, če obstoja seveda možnost, da predlog osvojite. Zakaj ne uredite otroški kotiček na enem oddelku in del trgovine za športne in rekreacijske potrebščine?

Ob tej priložnosti pa bi rad pohvalil tudi vašo samopostrežbo na Zagrebški cesti.

Marija Vide, delavka, 37 let: Za svojega 9-letnega sina sem izbrala obleko. Vprašujete me, če je dovolj izbire. Seveda, saj se kar težko odločim. V Šentjerneju, kjer živimo, je slabše in zato je treba sem v Novo mesto ali pa v Ljubljano.

Prodajalci so zelo ustrezljivi, radi svetujejo in pokažejo; včasih še preveč. Lepo je, da se z nakupov redno vračamo zadovoljni in z vtisom, da smo dobro kupili.

Pepca Savšek, bolniška sestra, 39 let: Veste, najraje se odločim za nakup prav tu. Danes sem za sina kupila kavbojke. In povem naj, da sem pri nakupu pripravila celo dva stara tisočaka.

Izbira v blagovnici je velika in še nikoli se mi ni primerilo, da bi odšla domov nezadovoljna. Rada pridem sem, ker so ustrezljivi, prijazni, kupcem pokažejo več stvari in znajo tudi strokovno svetovati.

Ivana Zupančič, administratorica, 18 let: Nameravala sem kupiti volneno jopico, pa ne dobim takšne kot sem si jo zaželela. Zdaj bo treba v Ljubljano; nima sploh pomena, da iščem v drugih prodajalnah v Novem mestu. Če ni tu, ni nikjer.

Naj povem še to, da je za mlada dekleta, ki so rada oblečena bolj moderno in so bolj zahtevna, premajhna izbira konfekcije.

Joža Vovk, referent, 47 let: Zelo sem zadovoljna z nakupi v tej blagovnici. Velikokrat pridem sem zato, ker vem, da ponudijo veliko izbiro. Zase dobim vedno vse, kar hočem. Tokrat sem kupila kostim in sem zelo zadovoljna.

Pa še nekaj me vleče sem. To sta prijaznost in ustrezljivost trgovcev.

A. B., ekonomistka, 36 let: Večino nakupov opravi v tej hiši. Sem zadovoljna, saj ponudijo res veliko. Toda kljub dobri izbiri menim, da je blagovnica premajhna. Nič ne bi škodilo, če bi dobili kako konkurenčno blagovno hišo. Morda potem ne bi bilo treba večkrat v Ljubljano.

No, dodam pa naj še nekaj. Če ne dobim vsega, sem morda tudi sama kriva. Pač ne pogledam in ne izbiram zadosti. Prodajalci so vsi sila ljubeznivi in ustrezljivi, toda vedno pa res ne morejo misliti prav na vse.

Janja Bogolin, učenka v trgovini, 17 let: Mislim, da imamo res veliko izbiro in tisto, kar je neko dekle prej povedalo na račun pletenin, ni povsem res. Drži pa, da modne pletenine hitro poidejo in ko jih ni več, nekateri negodujejo, češ, sploh nič nimajo.

Klasičnih pletenin je več kot dovolj in predvsem kupci, ki pri-
Nadaljevanje na 13. strani

Petrošniški center na Zagrebški cesti v Novem mestu je bil odprt 14. 10. 1970. Velika, prostorna in pregleдна samopostrežna prodajalna je še danes kos toliko povečanemu prometu

KUPCI O NAS

Nadaljevanje s 12. strani
hajajo s podeželja, so z nakupom zadovoljni.

Jože Repše, poslovodja oddelka konfekcije: Slišali ste kritike na konfekcijo, vendar moram takoj povedati, da povprečni kupec pri nas lahko izbira. Ne moremo pa zasledovati mode, ker takih kupcev, ki bi kupovali izrazito modno blago, ki pa je tudi drago, ni veliko. Obenem pa moramo paziti tudi na zalogo. Pri nas je težko slediti italijanski modi, ker blago naročamo že pol leta prej.

V zadnjem času smo popestrili tudi izbiro za močnejše postavbe. Zadevamo pa na problem manjših popravil oblačil. V blagovnici nimamo krojača ali krojačice. Edina ovira pri tem je prostor, kjer naj bi imel delavnic, pa ga, žal, nimamo. Nanj lahko računamo le ob razširitvi blagovnice, ki pa ne bo še tako kmalu.

Predlog glede prirejanja malih modnih revij mi je včas, še posebno zato, ker blagovnica nima izložb in ne moremo prikazati kupcem, kaj jim ponujamo. Tudi zamisel otroškega kotička in oddelka športnih in rekreacijskih rekvizitov je interesantna, vendar je ne moremo realizirati. Načrtujemo pa to pri razširitvi blagovnice.

Zelim pa poudariti tudi to, da smo v zadnjem času znižali za 2 milijona zalog in pri tem prav gotovo trpi izbira. Še to: nujno je, da zaživijo potrošniški sveti preko katerih nam bi kupci izrazili svoje potrebe in želje, obenem pa bi tudi mi trgovci »udarili« na svojo plat zvona.

TOZD Standard ima svoje prodajalne na področju Novega mesta in širše okolice. Ob naši akciji pa nas je predvsem zanimalo, kaj ponudijo občanom v svojih prodajalnah v Novem mestu in kako je s preskrbo osnovnih živil.

Ciril Jarnovič, direktor TOZD: »Naša TOZD se v blagovnem prometu pojavlja kot grosist in detajlist. Ko govorimo o dejavnosti naj k temu dodam še gostinstvo.

Kot grosist nastopamo na dolenjskem področju; seveda oskrbujemo lastne prodajalne, prodajalne TOZD Gradišče in Metlika, trgovsko mrežo kmetijskih zdravil, ustanove, obrate družbene prehrane itd. Trn v peti v naši grosistični trgovini so kajpak skladišča. Eno samo skladišče, v dveh objektih, pretesnih in neprimernih prostorih, nam ne daje možnosti za razširitev poslovanja na debelo. Vse to nujno narekuje izgradnjo novega skladišča, kar je zajeto tudi v srednjeročnem načrtu TOZD. Obstoječe skladišče bomo morali celo porušiti, ker je v njegovem območju predvidena večja stanovanjska soseska.

Kot detajlist pa v Novem mestu delujemo v naslednjih prodajalnah: blagovnica, Pogača in Pri vodnjaku (špecerijski trgovini), Potrošniški center na Zagrebški cesti in Salon pohištva. Vse te poslovne enote so dobro obiskane in med kupci cenjene. To nam uspeva s sposobnimi in izkušenimi poslovodji, ustrežljivostjo trgovskih delavcev, dostavo blaga na dom, nudenjem potrošniških posojil pri industrijskem blagu. Veliko pa prispeva

k zavzetosti naših delavcev stimulativna delitev osebnih dohodkov.

Delež naše TOZD v celotni novomeški trgovini je visok, saj smo po opravljenem prometu kar na tretjem mestu, po površini prodajnega prostora pa tudi nekje na vrhu.

Zanimala nas je tudi preskrba z osnovnimi živili: mlekom, kruhom, sadjem in zelenjavo ter delikatesnimi izdelki.

Od navedenih artiklov predstavlja poseben problem preskrba s kruhom. Kruh prodaja v Novem mestu le nekaj prodajaln, od naših samo Potrošniški center. Prav zaradi premajhnega števila prodajnih mest kruha prihaja do velikih vrst v trgovinah, kjer ga prodajajo. Pogosto pa kruha celo zmanjka.

Povprašali smo, če lahko ta problem ublaži naša TOZD. V odgovor smo zvedeli, da so naše prodajalne premajhne in za prodajo kruha tudi neprimerno urejene.

Podobno kot v drugih krajih, kjer smo že izvedli akcijo in ugotovili, da je izbira sadja in zelenjave nezadovoljiva, je tudi v Novem mestu. Dobavitelji ponudijo vse premalo, dostikrat pa tudi slabo kakovost. Zato so prodajalne premalo založene in sortirane in v tem primeru so kupci primorani iti na trg. Tam je sicer nekoliko boljša izbira, včasih tudi kakovost, vendar so cene dosti višje.

Kot specializirano prodajalno naj opišemo še salon pohištva, ki v konkurenci dobro uspeva, vendar pa služi v pretesnih prostorih. Zaradi tega je izbira manjša, programi pa nepopolni. Da bi kupcem čimbolj ustregli se v veliki meri poslužujejo katalogov, prodaje na kredit, nudijo pa tudi brezplačno dostavo (za bližnjo okolico) in montažo.

Potrošniški center na Zagrebški cesti — Najboljša v Novem mestu

Katica Lesar, bolniška strežnica: Vsak dan po službi redno kupujem v tej samopostrežbi. Zadovoljna sem, ker doblim vse na enem mestu. Tod preskrba s kruhom ni problem, saj se mi še ni primerilo, da bi ostala brez. Delikates je dovolj: vedno so sveže; enako mislim tudi o sadju in zelenjavi, čeprav kupujem bolj malo, saj pridelam doma.

Prodajalke so izredno prijazne in pozorne do kupcev in tako res z veseljem stopiš v to trgovino. Na sobotni odpiralni čas smo se privadili. Prav je, da je popoldne zaprto in da so tudi trgovke ob koncu tedna malo več proste.

Tončka Humek, delavka, 31 let: Doma sem precej daleč od tu, v Novo mesto pa prihajam na delo. Po službi vse potrebno nakupim tukaj, saj se izbira s tisto v naši trgovini, ne da primerjati. Važno ja poudariti, da je blago vedno sveže, dobra izbira in prijazne prodajalke. Morda bi se lahko pritožila le nad izbiro sadja in zelenjave, ki je po mojem mnenju premajhna, ali pa prehitro zmanjka.

Marija Slivnik, gospodinja, 46 let: Naj kar takoj povem, da se večkrat razjezim zaradi slabe izbire mesa. Ga je premalo, včasih pa sploh ne. Govedina in piščanci se še dobijo, malokrat pa ponudijo svinjino in tetelino. No, danes sem imela izredno srečo, da sem dobila tisto, kar sem želela.

Morda sem malo preveč zahtevna. Toda naj povem še to, da je tudi delikates še premalo, čeprav je kar pestra izbira. So pa vedno sveže, kar je najvažnejše.

Sicer pa sem z ostalim zelo zadovoljna, saj prodajne police veliko ponudijo, pri nakupu pa prodajalke rade svetujejo in pomagajo. In še to: trgovina je vedno lepo urejena in čista.

Marija Marušec, administratorica: Mudi se mi, zato naj kar na hitro povem, da sem na splošno zelo zadovoljna z nakupi v tej trgovini. Je ena redkih, ki je bogato založena, lepo urejena in čista.

Morda pogrešam večjo izbiro svežega mesa, delikates pa je dovolj. Mleko, kruh in tudi zelenjava, kar kupujem sproti, so vedno na voljo.

Danica Luzar, referentka, 26 let: Takšna trgovina kot je ta, bi bila v Novem mestu lahko vsaka. Pohvaliti pa gre tudi urejenost, čistočo in lep odnos prodajalk do kupcev.

Fani Verbič, gospodinja, 54 let: V tej trgovini doblim prav vse, ob vsakem času in vedno sveže. Tudi tega se razveselim, da se novi izdelki pojavijo najprej prav v tej prodajalni. Opazila sem tudi to, da so nekateri artikli cenejši, čeprav pričakujemo, da so v samopostrežbah nekoliko dražji. Še posebno navdušeni pa smo kupci nad poštenimi in prijaznimi prodajalkami.

Jože Kranjc, upokojen podpolkovnik, 59 let: Tu kupujem že ves čas, odkar so trgovino odprli. Je najbolj založena prodajalna v Novem mestu, slovi pa tudi po vpludnih in poštenih prodajalkah. Zgodilo se je že, da sem kdaj kaj pozabil, pa so mi drug dan blago vrnili. Včasih česa zmanjka, ampak drugi dan ga že najdemo na prodajnih policah.

Martina Smrke, delavka, 38 let: Stanujem v Metliki, odkoder se vozim na delo v Novo mesto. Tukaj tudi vsak dan nakupujem, ker je v metliški samopostrežbi slaba izbira. Tjakaj prihaja veliko ljudi iz hrvaške strani in zato sveže blago hitro poide že dopoldne. Tu je odlična izbira vsega blaga, tudi sadja, ki ga drugod ni. Jabolka in banane imajo vedno. Pogrešam edinole cigarete, po katere moram v bife, za nas ženske pa je to nekoliko neprijetno.

Dragica Strniša, trgovska pomočnica, 24 let: Tu sem zaposlena že tri leta in se odlično počutim. Delam na blagajni, kjer imam veliko opraviti z ljudmi, kar mi je še v posebno veselje. K nam prihajajo predvsem stalni odjemalci, zaidejo pa tudi turisti, ki največkrat kupujejo konzerve, delikatese in pijače. Naši kupci niso le iz sosednjih zgradb in ulic, temveč iz celotnega Novega mesta, ker pri nas zagotovo dobijo sveže blago. Pri nas je vsak prodajalec zadolžen za svojo polico in sproti obvešča poslovodjo, kaj mora naročiti.

Željo dr. Šibar, zdravnik, 45 let: Stanujem tu v bližini in zato se oskrbujem v tej samopostrežbi, še posebno pa zaradi tega, ker

je trgovina dobro založena, prodajalke pa prijazne in ustrežljive. Včasih tudi kaj pogrešam, kot na primer zadnje čase pazinske purane.

Na delovnik ob sobotah pa smo se težko privadili. Tudi mi zdravstveni delavci moramo ob sobotah dežurati.

Nevenka Udovič, zobna asistentka, 26 let: Od novomeških špecerijskih trgovin je ta najboljša, ker tu dobimo vse: od kruha, mesa, delikates, sadja in zelenjave do ostalih živil in gospodinjskih potrebščin. Živila so zmeraj sveža. Pa še pohvala na račun prodajalk; tako so prijazne in ustrežljive, da nas kar privabljaajo v trgovino.

Jožica Drobež, poslovodkinja: Pravite, da so kupci, s katerimi ste se pogovarjali v glavnem zadovoljni. Prav je tako, saj je njihovo zadovoljstvo odraz naše skrbi za založenost prodajalne in pestro izbiro blaga.

Vem pa, da le še ni vse tako, kot bi moralo biti. Prav na račun izbire svežega mesa pride včasih do ostrih kritik. TOZD TMI nas oskrbuje dvakrat tedensko. Žal naša naročila velikokrat ne upoštevajo; pripeljejo manjše količine mesa, nekaterih vrst pa sploh ne. Naj za primer povem, da ga včasih od naročenih 300 kg dobimo morda le 60 ali 70 kg. In potem je seveda vse to premalo in če gospodinja ne pride pravočasno, ostane brez. Škoda je tudi, ker v zadnjem času nimajo vedno na zalogi pazinskih puranov, ki bi jih lahko prodali zelo veliko.

Problem pa je tudi z drobovino, ki jo potrebujemo v kuhinji našega bifeja. Prav zato moramo jedilnik nemalokrat spremeniti.

Za izboljšanje stanja smo poskušali že vse mogoče. Med drugim smo poklicali tudi komercialo TMI in jim razložili težave. Toda zatrjujejo, da je mesa dovolj in da problem z dostavo ni.

Smo ena redkih prodajaln, ki v Novem mestu prodaja tudi kruh. Dnevno ga med tednom prodamo od 500 do 600 kg, ob sobotah pa celo preko 1000 kg. Vedno je sveže, pa tudi ne zmanjka ga ne. Morda le redkokdaj proti večeru, ko trgovino že zapiramo. Ne, na račun kruha kritik ni.

Pač pa se pojavljajo druge težave; pri nakupu mlečnih izdelkov, Ljubljanske mlekarne sicer zatrjujejo, da imajo vsega dovolj, toda pripeljejo bore malo. Če bi ne bilo servisa naše TOZD Grosist, ki ponudi izredno veliko mlečnih izdelkov, ne vemo, kako bi bili kupci zadovoljni.

Omenili ste, da se je neka nakupovalka pritožila, ker v samopostrežbi ne prodajamo cigaret. Že ob otvoritvi tega potrošniškega centra smo se domenili, da bomo cigarete prodajali samo v bifeju. Kar poglejte: če nekdo želi cigarete in gre ponje v bife, obenem popije vsaj še kavico ali pa naroči kaj drugega. To pa se veliko odraža na prometu. Ljudje so se na to privadili in je tistih, ki negodujejo zelo malo. Sicer pa gremo zahtevnejšim kupcem sami po cigarete v bife, ki je v isti stavbi.

Morda ob koncu še to: kupci so pri nas vsi izredno zahtevni in hočejo kakovostno blago. Skušamo jim ustreči v vsem in če česa nimamo, hitro naročimo. Zato so zadovoljni, saj poskrbimo, da njihovim željam ugodimo kolikor le moremo. To se končno odraža tudi na prometu saj ga mesečno ustvarimo v povprečju za 1.800.000 dinarjev.

Nada Lombardo
Mile Bitenc

Naši novi sodelavci

Teško bi bilo preko glasila spremljati vse prihode novih delavcev v našo delovno organizacijo, ker mesečno odide ali pa pride na novo precej sodelavcev. Največkrat tiste nove spozna le ozek krog ljudi, ponavadi samo tisti iz neposredne delovne sredine, drugim pa ostanejo znani neznanci. Da bi vsaj nekatere med njimi predstavili širšemu krogu delavcev, bomo v vsaki številki posvetili nekaj prostora zanje. Seznanili se bomo s sodelavci na različnih delovnih mestih in iz različnih TOZD. Zapisali pa bomo tudi o njihovem delu in aktualnostih, ki so vezane na njihovo delovno področje.

Tokrat vam predstavljamo štiri nove sodelavce iz Delovne skupnosti podjetja.

Izidor Rejc je prišel v našo delovno organizacijo že ob koncu preteklega leta. Star je 40 let, po poklicu pa je diplomirani ekonomist. Predtem je bil zaposlen v tovarni obutve Alpina Žiri in sicer kot pripravnik, analitik v planskem oddelku, šef finančne službe in direktor tovarne. Pri

še naprej upravičili pričakovanja naših poslovnih partnerjev in seveda tudi potrošnikov.

Ste v finančnem sektorju, ki »bedi« nad plačevanjem obveznosti, ki jih moramo poravnati v 15 dneh. Zadevate pri tem na katere težje probleme?

hvaliti pa moram tudi druge, s katerimi sodelujemo in si medsebojno pomagamo.

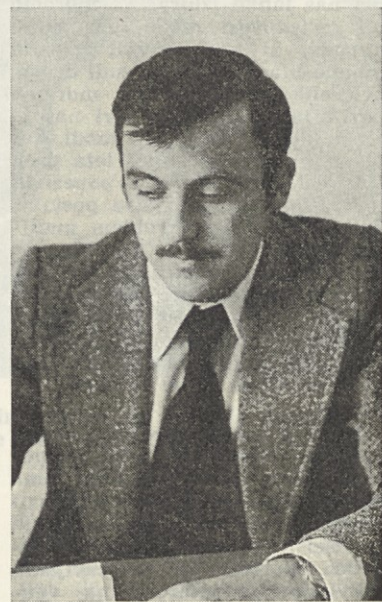
V naš kolektiv pa je prišla tudi Mira Došen, ki pa se nam je takole predstavila:

Imam 21 let, delam pa kot telefonistka v naši novi telefonski centrali na Aškerčevi cesti.

V Zavodu za usposabljanje invalidne mladine v Kamniku sem končala osemletko in se izučila za šiviljo. Pri zaposlovanju pa, žal, nisem imela sreče, zato sem se odločila, da napravim še tečaj za telefonistko, ki sem ga uspešno končala. Spet se je zataknilo in ob pomoči Zavoda za zaposlovanje sem naredila še strojepisni tečaj, da bi si laže poiskala zaposlitev.

Danes sem zadovoljna. Kolektiv Mercatorja me je sprejel medse in tako se je uresničila moja želja po delu, kajti brez dela imaš občutek, da te nihče ne potrebuje in da si povsem nekoristen.

liza prodajnega tržišča, da bomo program prilagodili zahtevam potrošnikov. Pomembno področje bo tudi izdelava dohodkovnih analiz v poslovanju z dobavitelji, kar bo služilo kot osnova za realizacijo ustavnih odnosov o

Tolbuhin Bjedov

trajnem povezovanju in delitvi dohodka med trgovino in proizvodnjo.

Tovariš Bjedov pa nam je o tem povedal:

»Dva od številnih dejavnikov, ki vplivata na poslovni uspeh našega podjetja sta tudi trg in cene. Kot analitik raziskujem trg. Sistematično zbiram in analiziram informacije o povpraševanju, ponudbi in konkurenci. Usmerjen sem na trg in spremljam potrebe družbe oziroma potrošnikov hkrati pa težimo za čimvečji poslovni uspeh.

V delovni skupnosti podjetja se dobro počutim in sem zadovoljen z delom, ki me zelo zanima.«

Nov obraz smo opazili tudi v sektorju za avtomatsko obdelavo podatkov. Nedolgo tega smo sprejeli v delovno razmerje tovariša **Emila Korošca**, diplomiranega elektro inženirja, ki zaseda delovno mesto direktorja sektorja. Čeprav ima šele trinajstdeset let lahko zapišemo, da ima za seboj bogate izkušnje v računalništvu. Njegovi prejšnji zaposlitvi, predvsem zadnja pri Iskra Commerce, sta tesno povezani z računalnikom.

Povedali ste, da ste prej delali na IBM sistemu. Se ta precej razlikuje od NCR?

Jezik je isti, razlike so samo v nekaterih programih. Gre pa v mojem primeru za nekaj drugega. Tu, v Mercatorju, sem naletel na veliko množico podatkov. Naš računalnik dela vseh 24 ur na dan. Delo imamo organizirano v treh izmenah, delamo pa tudi ob praznikih in nedeljah. Zaradi preobremenjenosti stroja prihaja do pogostih okvar, predvsem pa se hitro obrabijo najbolj občutljivejši deli. Velike probleme imamo s servisom in rezervnimi deli.

Nadaljevanje na 15. strani

Izidor Rejc

nas zaseda delovno mesto direktorja finančnega sektorja.

Kakšen je vaš koncept dela?

Sem zagovornik reda in sistematičnega dela. Tega sem se navadil že pri delu v proizvodni organizaciji, kjer mora poslovna nje potekati ažurno. Veliko dam tudi na izobraževanje, ker na ta način pridobivamo vse več dobrega kadra. Ob tem pa ne smemo pozabiti na starejše, na njihovo prakso in izkušnje, ki naj jih prenašajo na mlajše. Znanje ne smemo čuvati le zase, temveč ga moramo prenašati na druge, ker le tako dajemo možnost, da se kot celota uspešno vključujemo v delovni proces.

Prišli ste iz proizvodnje in prav gotovo ste občutili določene razlike v poslovanju in organiziranosti. Katere so to?

V Mercatorju je najtežje spoznavati razsežnost podjetja. Na začetku sem mislil, da sem se precej znašel, ko pa sem se začel spuščati v podrobnosti, sem ugotovil, da potrebujem še nekaj časa za spoznavanje. Pri delu sem bil preje navajen na ažurnost, ki pa je tu ni zaradi velike razsežnosti. Tu je tudi veliko več ljudi, ki jih je treba pripraviti na organizirano delo. Mercator je znana in ugledna delovna organizacija in naša dolžnost je, da iščemo nove organizacijske in poslovne prijeme, da bomo lahko

Novi zakon o zagotavljanju plačil nam je osvetlil določena organizacijska vprašanja. Strašno moramo hiteti, da bi čimprej postavili vse v prave tirnice. S pametno razporeditvijo dela in odgovornosti nam bo to seveda uspelo, zato bi veljalo tudi v novi sistemizaciji natančno določiti odgovornost. Novi sistem je najbolj »udaril« velike delovne organizacije, ker je pri ogromnih poslovnih dogodkih velika verjetnost, da prihaja do napak. Upam, da bomo pri nas uspeli rešiti problem z računalnikom.

Pripravljamo se tudi na pričetek poslovanja interne banke. Kaj pomeni to za nas?

Ustanovitev smo že dosegli po samoupravni poti, v knjigovodskem in finančnem sektorju pa se pripravljamo na nove naloge, da bi banka čimprej zaživela. V naš sporazum bomo morali še vnesti novosti in spremembe novega zakona o bankah in bančnem sistemu. Na tem področju je veliko novega in za nas prinaša originalne rešitve. Pojem združevanja v Mercatorju že dobro poznamo in s poslovanjem interne banke se bo izboljšala kakovost našega dela in finančnih sredstev.

In kako se počutite v Mercatorju?

Dobro in to zato, ker imam dobre sodelavce v sektorju. Po-

Mira Došen

Pred dobrimi tremi meseci je nastopil službo v komercialnem sektorju Tolbuhin Bjedov. Končal je višjo upravno šolo poslovne smeri in sedaj dela kot pripravnik na delovnem mestu analitika za trg in cene.

Mercator je lokacijsko zelo razširjen, velik je tudi naš krog dobaviteljev in kupcev, zato je raziskava tržišča in cen še toliko bolj pomembna, ker služi za pravilne poslovne odločitve komercialne službe. Podatke o tem je komercialna zbirala že poprej, niso pa jih analizirali, kar pa bo naloga predvidene službe marketinga. Še zlasti pomembna je ana-

Iz TOZD Panonija

Sistemizacija, analitska ocena delovnih mest in osnutek samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v javni razpravi v TOZD

Komisija za izdelavo navedene gradiva v TOZD Panonija, predvsem pa komisija za izdelavo osnutka analitske ocene delovnih mest in izdelavo sporazuma o delitvi dohodka in OD intenzivno delata in sta že pripravili prva delovna gradiva. Na osnovi metodologije, ki jo je predložila skupna komisija za samoupravno sporazumevanje za področje trgovine, je bila izdelana analitska ocena delovnih mest. Strokovno zahtevno delo, je komisija že opravila, saj je več kot 10 dni stalno zasedala skupaj z odgovornimi delavci strokovnih služb.

Prvi delovni osnutek je pred javno razpravo obravnaval razširjeni kolegij direktorja TOZD,

v praksi pa je bil preizkušen tako, da so posamezni delavci, ki vodijo prodajalne, skladišča delavnice in druge enote, pregledali gradivo, primerjali opise dela in delo, ki ga posamezni delavci opravljajo, ter predlagali nekatere dopolnitve opisov in vrednotenj. Po teh informativnih razgovorih je komisija dala celotno gradivo v razpravo sindikalni organizaciji, organizaciji ZK, ZSMS in celotnemu kolektivu. Dogovorjeno je bilo, da bodo razpravo vodile družbeno politične organizacije, predvsem sindikalna, ki bo tako že pričela izvajati določila osnutka zakona o združenem delu, ki predvideva tako dejavnost sindikata.

Ocenjujemo, da je komisija zelo zahtevno in za vse delavce občutljivo delo opravila nadvse odgovorno in objektivno, zaveda pa se, da so možne nekatere nepravilnosti ali pomote, ki pa bodo lahko odpravljene v javni razpravi. Pričakujemo, da bo v Mercatorju izdelan podoben sistem ter tako izvajana določila, ki so zapisana v samoupravnem sporazumu o osnovah in merilih za

delitev dohodka in osebnih dohodkov v podjetju Mercator, ter da ne bo takih razkorakov pri osebnih dohodkih, kot so bili do sedaj.

SESTANEK »ZAŠČITARJEV« V PTUJU

V preteklem mesecu so se v Ptuj sestali predstavniki proizvajalcev in prodajalcev osebnih zaščitnih sredstev, ki so bili sklicani na pobudo TOZD Panonija, Preventa iz Slovenj Gradca in Tanina iz Maribora. Razgovora so se udeležili predstavniki 11 OZD ali TOZD, ki proizvajajo ali prodajajo zaščitna sredstva v SR Sloveniji. Namen sestanka je bil, da se dogovorimo o poenotenju proizvodne in prodajne politike, saj se ugotavlja, da je na tem področju tržišče zelo neurejeno in je potrebno v okviru poslovnega združenja sprejeti poseben sporazum.

Dogovorili smo se, da z razgovori nadaljujemo in pritegnemo še ostale proizvajalce zaščitnih sredstev v naši republici. Naslednji sestanek bo v OZD Deloza Zagorje, kjer se bo izdelal osnutek samoupravnega sporazuma o proizvodnji in prodaji zaščitnih sredstev.

IZVAJANJE ZAKONA O ZAGOTAVLJANJU PLAČIL

Delavski svet TOZD Panonija je imenoval posebno komisijo, ki je izdelala osnutek pravilnika o izvajanju zakona in odgovornosti posameznih delavcev in služb. Prav tako je izdelala posebna navodila, ki so jih prejeli vsi delavci, ki so odgovorni za nabavo in prodajo blaga. Poslovodji prodajaln in skladišč, se redno sestajajo in vsklajujejo poslovanje. Pri izvajanju dela stabilizacijskega programa v tistem delu, ki govori o zalogah in njihovem zmanjšanju, ni bilo zadostnih rezultatov, sedanje stanje pa narekuje še večjo disciplino in resnost, kar se opaža pri vseh, ki so odgovorni za nabavo blaga. Pričakujemo, da bomo z vso resnostjo in odgovornostjo začrtani program izvedli, s tem, da je potrebno računati na resne težave pri sortiranosti blaga, morebitnih padanjih prometa zaradi premajhne izbire, vendar pa, gledano dolgoročno, bo z vso prizadevnostjo in resnostjo potrebno dosledno izvajati predpis. Posamezni delavci so obiskali številne dobavitelje in kupce, sklenili mnoge sporazume, skratka opravljenega je bilo mnogo zahtevnega in odgovornega dela, ter uspehi ne bi smeli izostati.

ODNOSI MED LJUDMI

Delavska univerza Ptuj, je za delavce na vodilnih delovnih mestih, za predsednike samoupravnih organov in vodje večjih enot TOZD Panonija Ptuj, organizirala predavanje z naslovom »Odnosi med ljudmi«. Predaval je direktor centra za izobraževanje pri svetu sindikatov SRS tovariš Zdravko Troha. Nad prvim predavanjem so bili udeleženci tako navdušeni, da je bilo organizirano še nadaljevanje.

Na isto temo sta bili še dve predavanji za prodajalce. Doseganja prizadevanja, da bi člane kolektiva čimbolj usposobili za delo na dodatnih oblikah izobraževanja so rodila prve rezultate. Na predavanjih je bil dober odziv, z izvajanjem pa so bili slušatelji zadovoljni.

NOVI ČLANI ZKS

V zvezo komunistov v TOZD Panonija je bilo ob dnevu Osvoobodilne fronte sprejetih 29 delavcev, pretežno prodajalcev. Organizacija se je sedaj povečala od 54 na 83 članov. To pa je že tako številna, da jo bo potrebno razdeliti na več skupin, če hočemo, da bo uspešno delovala in da bo lahko vsak komunist aktivno sodeloval pri formiranju politike ZK v TOZD. Vsi evidentirani za sprejem so pred sprejemom končali 6-urni seminar, na katerem so bili seznanjeni s statutom ZKS in programom ZKJ. Tako so se lahko še pred sprejemom temeljito seznanili z osnovnimi dokumenti ZK ter se šele nato odločili za sprejem v ZK. Novosprejeti člani ZK v TOZD Panonija so osvežitev za organizacijo, obenem pa to dokazuje, da so organizacije ZK in posamezni komunisti dobro delovali in si pridobili zaupanje med delavci.

ZA LETOVANJE V LETU 1976 VELIKO ZANIMANJE

Za letovanje v letu 1976 se je prijavilo že veliko delavcev, tako da so za Zadar in Poreč zasedene vse zmogljivosti. Komisija za družbeni standard je o prijavih že razpravljala in predlagala nekatere spremembe časa letovanja posameznih delavcev, da bi lahko vsi, ki so se prijavili, tudi letovali.

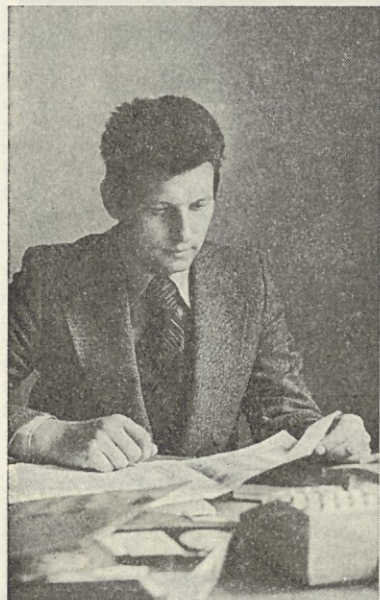
SEMINAR ZA NOVOIZVOLJENE SAMOUPRAVNE ORGANE

Družbeno politične organizacije TOZD so na konferenci v začetku leta predlagale za samoupravne organe večino takih delavcev, ki še niso bili izvoljeni v samoupravne organe in ki še tega dela niso opravljali. Zaradi tega, in predvsem zato, da bi lahko kvalitetno opravljali svoje delo, je bil ob začetku mandata organiziran poseben dvodnevni seminar, ki so se ga poleg novoizvoljenih članov organov udeležili člani delegacije Združenega dela SO Ptuj, delegati delegacije SIS, člani vodstev družbeno političnih organizacij TOZD Panonija in delavci na vodilnih in vodstvenih delovnih mestih. Skupaj je bilo 80 udeležencev, ki so poslušali same praktične teme, ki jim bodo koristno služile pri nadaljnjem delu.

Nadaljevanje na 16. strani

Naši novi sodelavci

Nadaljevanje s 14. strani

Emil Korošec

Pisali smo že o tem, da kupujemo nov računalnik. Ga bomo kmalu dobili v hišo?

Podpisali smo pogodbo z ameriško tvrdko IBM za najem računalnika tip 370/125, ki ima do šestkrat večje zmogljivosti od našega NCR. Pri stroških najema ne bo bistvenih razlik, v prvi fazi dela pa tudi ne bomo potrebovali novih moči. Upamo, da bo računalnik v hiši ob koncu leta, kar zavisi od predpisov glede uvoza. Rešili bomo tudi vprašanje servisa, kajti IBM ima dobro organizirano servisno službo doma.

Se že pripravljate na obdelavo na IBM?

Osebnih dohodke obdelujemo sedaj na računalniku IBM pri Iskra Commerce, ker naš računalnik tega ne zmore. Pripravljamo že tudi projekt za prenos saldantov na IBM sistem, ker bomo že sedaj 80 % obdelave opravljali na računalniku IBM pri Intertradu. Tako bomo naš računalnik razbremenili za eno tretjino. Naša razvojna služba v sektorju pripravlja 30 programov za prenos na IBM sistem.

Kaj pa bi odgovorili na očitke, češ, da ne delate najbolje?

Smo v vsakodnevnih borbah s knjigovodskim in finančnim sektorjem. Temu botrujejo napake, ki se v taki množici podatkov prav gotovo pojavijo. Skušamo jih sproti odpravljati. Do napak pa prihaja, ker je še vedno človek tisti, ki daje stroju podatke, ki mu sugerira. In če so ti napačni si ne moremo pomagati. S kontrolnim programom računalnik izloča nelogične napake, logične pa ne.

Nekateri pa se še vedno ne zavedajo, da »pešč« ne bi več daleč prišli in da bi na ta način prihajalo še do večjega števila napak. Naj za primer povem, da naš printer piše s hitrostjo 1500 vrstic na minuto. Ne morem si predstavljati, kako bi »pešč« pisali kataloge, fakture, dobavnice, cenike in virmane.

Kako pa ste se ujeli s svojimi sodelavci v sektorju?

Lepo. Tovariš Ogrin mi vedno pomaga z nasveti in mi nudi pomoč pri delu. Delavci v sektorju so pridni, vedno pripravljeni delati, tudi ponoči in na proste dni. Nekateri so že preobremenjeni, predvsem tisti, ki delajo na projektu saldantov in tega tempa ne bodo zmogli še dolgo.

Nada Lombardo

Mercator kava v novi embalaži

Pražena kava, v vrečkah po 200 gramov, počasi zginja s polic naših prodajaln. Celofanska embalaža se je namreč vse prepogosto trgala, kava se je razsipala in prav na račun tega je bilo veliko kritike.

Pred kratkim so v Embi začeli namesto celofanskih vrečk uporabljati nove vrečke iz alu folije. Embalaža je močnejša, v njej pa kava ostane tudi dlje časa sveža. In morda še to: vrečka je živih, pisanih barv, kar zadnje čase naši potrošniki vse več zahtevajo.

Ko pa že govorimo o kavi in njeni embalaži, ne bo odveč tudi naslednje. Pisali smo že o kavi, ki so jo v Embi ob koncu lanskega leta začeli pakirati na najmodernejšem Hesser stroju. Kava je pakirana v vrečke, ki imajo obliko cigaretnih škatlic, odpira pa se s celofanskim trakom.

V takšni obliki prihaja v prodajo 100 gramski pražena kava z imenom Orient, pod enakim imenom pa tudi mleta kava. Vsebinske vrečke z mletjo kavo je 125 gramov. Torej je v navidezno enako veliki vrečki mlete kave 2,5 grama več, za kar je, razumljivo, tudi višja cena. Mnogi prodajalci in pa seveda tudi potrošniki pa so kavo v novi embalaži sprejeli za dražjo, kar pa ni res. Spomnimo se na star slovenski rek, ki pravi, da je za več denarja tudi več muzike. In tako je tudi pri kavi.

Nova 125-gramska embalaža Orient kave naj bi nadomestila staro pakiranje v 100-gramski vrečki s križnim dnom. Proizvodnjo kave v tej embalaži so v Embi opustili, na željo številnih kupcev pa so jo pred kratkim ponovno dali v promet.

Mile Bitenc

Orient kava, pražena, v novi embalaži

SEMINAR ZA NOVOIZVOLJENE SAMOUPRAVNE ORGANE

Nadaljevanje s 15. strani

Ob zaključku seminarja je bil večurni razgovor s predstavniki družbeno političnega življenja občine Ptuj. Gostje so odgovarjali na številna vprašanja s področja samoupravljanja, bank, trgovine, razvoja in perspektive ptujskega gospodarstva. Člani samoupravnih organov so z odgovori in sodelovanjem bili izredno zadovoljni, saj gostje niso odgovarjali načelno, temveč odkrito in konkretno na vsa postavljena vprašanja.

Seminar je bil pod strokovnim in organizacijskim vodstvom Delavske univerze Ptuj, ki je svoje delo dobro opravila.

Vsi udeleženci seminarja so bili s celotnim podajanjem gradiva zadovoljni saj so dobili konkretne napotke in navodila za delo v organih v katere so bili izvoljeni. Pričakujemo, da bodo svoje zahtevno in odgovorno delo dobro opravljali naslednji dve leti.

Franc Zdravec

Delegati starega in novoizvoljenega skupnega delavskega sveta

Seminaristi TOZD Panonija

Predstavniki družbeno političnega življenja Ptuja so odgovarjali na vprašanja seminaristov.

Mercatorjev mozaik ■ Mercatorjev mozaik ■ Mercatorjev mozaik

● V TOVARNI MESNIH IZDELKOV pripravljajo četrto številko Notranjih informacij. Izdali naj bi jo ob Dnevu mladosti. Osrednja tema bo posvečena Zakonu o združenem delu, zapisali pa bodo tudi nekaj besed o nedavni mladinski konferenci v TOZD ter predstavili nekaj so-delavcev.

● LJUBLJANČANI SO SE ŽE PRIVADILI na nov odpiralni čas trgovin. Nerganj, zakaj ob sobotah niso več odprte vse prodajalne, je čedalje manj. Sproti so obveščeni o sobotnem dežurstvu, ki ga izmenično prevzemajo različne prodajalne. Zaživela je tudi »večerna« trgovina, ki posluje vsak dan, razen nedelje, do 22. ure. Do konca junija ima večerno dežurno službo prodajalna na Resljevi 10, za njo pa pride na vrsto trgovina na Trgu francoske revolucije.

● TRŽIŠKA BLAGOVNICA ima tudi bife, ki ponudi le pijače in kavo. Toda čeprav je v bližini več drugih gostinskih obratov, je v našem bifeju vedno živahno. Veliko stočijo kave, za katero trdijo predvsem sprevodniki in šoferji avtobusov (pred blagovnico je namreč avtobusna postaja), da je najboljša.

● V NAŠEM NEBOTIČNIKU gredo h koncu velika opravila. Staro, dotrajano dvigalo za obiskovalce je bilo treba zamenjati in če bo teklo vse po načrtih, bo do konca meseca delo opravljeno. Potem bodo tudi odprli teraso, ki je priljubljena izletniška točka za mnoge Ljubljančane in tudi tuje turiste.

● TOPLO SPOMLADANSKO VREME je naklonjeno tudi gostincem. Kavarna Evropa je že odprla teraso, ki je vedno polna. Prijetno si je pogasiti žejo s hladnimi napitki, mnogim pa teknejo dobri sladoleđi, s katerimi naša kavarna Evropa celo

slovi. Pripravljajo jih iz samih naravnih sestavin, brez dodatkov raznih praškov.

● OB OBČINSKEM PRAZNIKU občine Vič-Rudnik, tod ima sedež tudi naša delovna organizacija, je bila osrednja proslava na Dobrovi pri Ljubljani. Na proslavo je odšla tudi naša mladinska delegacija in s tem počastila ta spominski dogodek.

● KMETIJSKI GORENJSKI SEJEM je za nami. TOZD Preskrba, ki je sodelovala tudi tokrat, je dosegla lep uspeh. Predvsem na račun kmetijske mehanizacije, ponudili so v glavnem izdelke Gorenje-Muta, se je promet precej povečal.

● V POČASTITEV DNEVA MLADOSTI so se mladinci TOZD Preskrba vključili v občinske športne igre. S sovrstniki drugih gospodarskih organizacij se bodo pomerili v kegljanju, rokometu in nekaterih drugih športnih disciplinah. Ob prvem maju so podobno tekmovanje organizirali sindikati.

● MLADI IZ DELOVNE SKUPNOSTI PODJETJA so pred kratkim organizirali posebno delovno akcijo. Na lastno pobudo so uredili vrt in zelenice med poslovnimi stavbami in s tem polepšali okolje uprave. Vsekakor gre aktivnost mladih že na začetku dela svoje organizacije res pohvaliti.

● MLADI DELAVCI IZ TOZD GRMADA IN HLADILNICA so v soboto, 22. maja odšli na dvodnevno pot »Po poteh tovarštva in spominov«. Cilj poti je bil Bihač, kjer so si ogledali spominski muzej 1. zasedanja AVNOJ. Več o tem bomo zapisali v posebni reportaži v naslednji številki.

Zbral in zapisal:
Mile Bitenc

Prodajalna naše TOZD Sloga iz Gornje Radgone v Radencih. V poletnih mesecih, ko je v kraju veliko turistov, je od jutra do večera polna. In v tem času kajpak poraste tudi promet.

Vedno lepo urejena, pa bogato založena. Takšna je samopostrežna prodajalna TOZD Potrošnik-Izbira v Lenartu.

Terasa našega Nebotičnika je pred kratkim sprejela prve goste. Ob lepem in sončnem vremenu je z daljnogledom, postavili so ga lani, mogoče videti tudi širšo ljubljansko okolico.

SODBA V IMENU LJUDSTVA

Po nalogu okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani moramo našo delovno skupnost sproti obveščati o obsodilnih sodbah. Tokrat vam posredujemo sodbo, ki je bila izvršena 18. februarja 1976.

Okrožno gospodarsko sodišče v Ljubljani je v senatu pod predsedstvom sodnika tega sodišča mr. Albina Podjaverška in ob sodelovanju sodnikov porotnikov Vinka Martinjaka in Alberta Mervarja kot članov senata ter Mihele Šalamon kot zapisničarice v gospodarsko kazenski zadevi zoper obd. Mercator Ljubljana — sektor maloprodaje in gostinstva in obd. Manfreda Farazina, zaradi gosp. prestopka po čl. 33/1-1 zakona o družbeni kontroli cen, po obtožnem predlogu Okrožnega javnega tožilstva v Ljubljani št. Pt 554/75 z dne 21. 11. 1975, po javni glavni obravnavi, ki se je vršila v navzočnosti namestika OJT Ljubljana Vlada Potrča, predstavnice obd. podjetja Ane Gorec in obd. Manfreda Farazina, dne 18. 2. 1976

razsodilo:

I. Obd. podjetje Mercator Ljubljana je prekršilo:

16. čl. zakona o družbeni kontroli cen v zvezi s samoupravnim sporazumom o spremembi cen za mlečne izdelke in sterilizirano mleko, s tem, da je od 5. maja 1975 dalje oblikovalo prodajne cene za mlečne proizvode tako, da je zaokroževalo prodajne cene pri posameznem artiklu in ne pri končnem znesku fakture za kupljeno blago, s čimer je preseglo maksimiranje marže iz citiranega samoupravnega sporazuma in si s tem ustvarilo 705,24 dinarjev protipravne premoženjske koristi.

II. Obd. Manfred Farazin, sin Franca in matere Marije Lungart, roj. 28. 1. 1943, Lovrenc na Pohorju, stan. Krivčevo 2, p. Stahovica pri Kamniku, Slovenec, drž. SFRJ, poročen, brez otrok, komercialni tehnik, vodja referata za cene, mes. OD ca. 5000 din, brez premoženja, nezakazovan je odgovoren: za zgoraj opisano kršitev.

Zato se kaznujeta:

I. Obd. Mercator Ljubljana po 1. tč. 1. odst. 33. čl. zakona o družbeni kontroli cen z denarno kaznijo 20.000 (dvajset tisoč) din.

II. Obd. Manfred Farazin po 2. odst. 33. čl. cit. zakona z denarno kaznijo 1000 (entisoč) din.

Po čl. 103 ZGP mora obd. podjetje plačati še stroške postopka, ki se odmerijo kot povprečnina v znesku 2000 din.

Denarni kazni je treba plačati v roku 15 dni po pravnomočnosti te sodbe na tek. račun št. 501000—697—45564 OGS Ljubljana.

Obd. podjetju se vzame neupravičeno pridobljena premoženjska korist v znesku 705,24 dinarjev.

Obrazložitev:

V izreku te sodbe ugotovljena odločilna dejstva, ki pomenijo kršitev 16. čl. zakona o družbeni kontroli cen in s tem gospodarski prestopek po 1. tč. 1. odst. 33. čl. istega zakona ter dejstva na katerih temelji očitak sodišča o »odgovornosti« obd. Manfreda Farazina za ugotovljeno kršitev, ugotavlja sodišče deloma na podlagi zagovorov predstavnice obd. TOZD in obd. Farazina, deloma pa na podlagi ugotovitev

UIS narejenih ob pregledu poslovanja obd. DO dne 28. 8. 1975 v zvezi z oblikovanjem cen posameznih artiklov, fiksiiranih v zapisniku tega organa, ki je bil narejen ob pregledu.

Predstavnica in obd. Farazin v zagovorih obstoj kršitve in obstoj dejstva, da je za kršitev podana »odgovornost« obd. Farazina, ne zanikata, njun zagovor pa je preverjen z ugotovitvami UIS, ki so fiksiirane v že navedenem zapisniku tega organa. Tako je obd. DO v nasprotju s 4. tč. samoupravnega sporazuma o spremembi cen za mlečne izdelke in sterilizirano mleko, formirala cenno artiklom tako, da jo je formirala za posamezen artikel, za katerega jo je »zaokrožila« navzgor, kar torej nasprotuje tudi 16. čl. zakona o družbeni kontroli cen; obd. Farazin pa se smatra kot »odgovorna oseba« iz razloga, ker je pri DO vodja referata za cene, njegovo »odgovornost« pa je ceniti s stališča dejstva, da je do napačnega formiranja cene prišlo v navedenem referatu.

Pri odmeri kazni obd. podjetju in obd. Farazinu je bilo upoštevati kot obteževalni okolnosti predkaznovanost (le pri odmeri kazni obd. podjetju) ter dejstvo, da je bil prekršen predpis, ki varuje vsa tista razmerja, katerih namen je stabilizirati naše gospodarstvo; kot olajševalne okolnosti pa je upoštevato priznanje predstavnika in obd. Farazina in nekaznovanost (le pri odmeri kazni obd. Farazinu) nadalje dejstvo, da je vzrok za kršitev povsem tehničnega značaja, ker je obd. podjetje še med pregledom po UIS popravilo. Zato je vsakemu od obdolžencev odmerilo kazen, kot to izhaja iz izreka te sodbe, pri čemer je odločba o varnostnem ukrepu te posledica že ugotovljenih dejstev, ki so v tej sodbi podlaga odločbi o krivdi.

Izrek o povprečnini pa temelji na zakonitem določilu.

Okrožno gospodarsko sodišče v Ljubljani, dne 18. 2. 1976

Predsednik senata:
Mr. Albin Podjaveršek

Rudi Simčič

Ob razstavi olj Rudija Simčiča

Na škofjeloškem gradu je bila v maju razstava umetniških slik svobodnega umetnika Rudija Simčiča. Ker smo bili pokrovitelj razstave prav mi, smo si jo tudi ogledali in pripravili naslednji zapis.

Rudi Simčič je umetnosti na ljubo zamenjal redno zaposlitev za platno in slikarski čopič. Ljubezen do slikarstva je bila močnejša. Šolal se je v slikarski šoli Ivan Rob in tudi sam kmalu sodeloval pri ustanavljanju slikarske šole Klas.

Z vztrajnim in nenehnim snovanjem je ustvaril dokajšen opus na področju likovne delavnosti. Navdihe za svoja dela išče v naravi, toda slika vedno samo v ateljeju. Njegova priljubljena tema je predvsem upodabljanja sončnic in motivov iz stare Ljubljane.

Na razstavi v galeriji muzeja na škofjeloškem gradu je predstavil okrog sto svojih del, ki jih sicer najdemo v galerijah, zasebnih zbirkah in v njegovem ateljeju.

Razstavljeni dela so olja, razen tega pa Rudi Simčič ustvarja tudi grafike in kipari. Ob šestdesetletnici želi pripraviti retrospektivno razstavo svojih del v vseh tehnikah.

Slikarju Rudiju Simčiču je Republiški sekretariat za prosveto in kulturo SRS, skladno z mnenjem Društva slovenskih likovnih umetnikov, izdal status svobodnega likovnega umetnika.

Mile Bitenc

— Vsega pa ti res ni treba ubogati, kar ti ukaže žena, dragi prijatelj!, prijateljsko svetuje Miro Tonetu.

Tone: Saj jo ne. Na primer, nikdar si ne privežem predpasnika, kadar pomivam posodo.

Zobozdravnik tolaži malega Tončka: Veš, to, da ti bom populil zobke ima tudi eno dobro stran!

— Katero dobro stran?

— Zdaj si boš lahko čistil vsak dan štiri zobe manj!

— Če rečem: Bila sem, je to pretekli čas, razlaga učiteljica svojim učencem.

— Če pa rečem: lepa sem, kaj je to?

Milči dvigne roko in odgovori: Tovarišica, to je laž!

gorenjska klobasa

Mercator

izdelek TOZD-TMI

ZLATI ZMAGOVALEC BEOGRADA '76

Zlata medalja za kakovost

Mercator

Trgovina, ki naj bo vzor

»Leta in leta že kupujem v trgovini na Ježici,« mi je pred kratkim rekla znanka. »In ves čas sem zadovoljna. Dekleta poskrbijo za vse in mislim, da smo lahko več kot zadovoljni. Seveda je zdaj še lepše, ko je prodajalna preurejena; za zaposlene je delo lažje. Pa vendar smo bili vsi skupaj tudi prej zadovoljni in mislim, da je takšna prodajalna lahko za vzor.«

Naj bo tokrat malce drugačen uvod. Besede, ki mi jih je povedala znanka, nedvomno držijo. Kajti ko sem ob otvoritvi obiskal prenovljeno prodajalno, je bilo takšnih in podobnih pohval slišati veliko.

Že nekaj let so v kolektivu TOZD Rožnik načrtovali preureditev te prodajalne. Hoteli so napraviti samopostrežbo, vendar za adaptacijo niso dobili dovolj prostora. Tako je prodajni prostor ostal takšen kot prej, veliko pa so pridobili na skladiščnem prostoru. Za to gre največja zahvala Krajevni skupnosti in PTT, ki sta odstopila nekaj prostora.

Delo v preurejeni trgovini je veliko lažje, na izbiro pa je še več blaga kot poprej. Predvsem ponudijo več delikates ter sadja in zelenjave.

Zapisal sem tudi nekaj mnenj obiskovalcev. Kaj pravijo o »svoji« trgovini, preberite v naslednjih vrsticah.

Mojca Dolenc, knjigovodja:

»Dobri dve leti že kupujem tukaj. Imam vtis, da tisto, kar lahko ponudi špecerijska trgovina, dobim vse. Založeno je dobro, imajo izreden posluh kupcev in če kaj obljubijo, to tudi storijo. Vprašate me, kaj menim o prostih sobotah. Mislim, da so tudi trgovske delavke prav tako žene, matere in ob koncu tedna potrebujejo za ureditev doma prav toliko časa, kot drugi. Potrošniki pa lahko z malo dobre volje vse pravočasno nabavimo, kajne?«

Francka Hemler, upokojenka:

»Leta in leta že zahajam v to trgovino in nikdar še nisem šla nakupovat drugam. Če česa nisem dobila, sem pač počakala dan ali dva. Le eno me moti; dostikrat so vrste in je treba čakati, predvsem ob sobotah. No,

pa to vseeno ni tako hudo, saj so prodajalke ustrežljive, prijazne in vedno najdejo za nas kakšno dobro besedo.«

Milan Stariš, delavec: »Skoraj vsak dan pridem vsaj po malico. Ne rečem, da je bila do sedaj izbira premajhna, ne. Toda izgleda, da bodo zdaj ponudili še več in če bo ostalo tako založeno kot je danes, bomo lahko več kot zadovoljni.«

Zapisal sem le nekaj besed iz pogovorov s kupci. Vsi so si bili enotni v tem, da je prodajalna vedno bila dobro založena, da pa se je s preureditvijo izbira blaga še popestrila. Prodajalk in poslovodkinje nisem posebej spraševal o tem, kako se počutijo v lepši, moderneje opremljeni prodajalni in kaj jim pomenijo ostale pridobitve. To so njihovi nasmejani in zadovoljni obrazi pripovedovali sami.

Mile Bitenc

Morda je tole posebnost. Ob otvoritvi niso pozabili na malčke. Niso jim ponudili sicer kave, zato pa so pripravili cel kup sladkih piškotov

Poglejte, sami nasmejani obrazi! Po težkem delu med preureditvijo (poslovali so kljub vsemu v majhnem in tesnem prostoru), je zdaj zadovoljstvo toliko večje

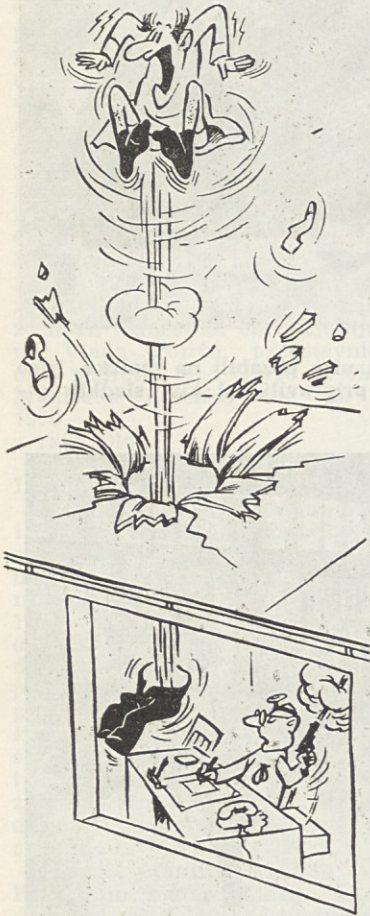
Takšna gneča je bila na dan otvoritve; vse od jutra pa do dveh, ko so prodajalno zaprli

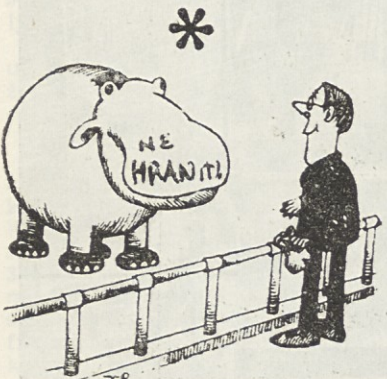
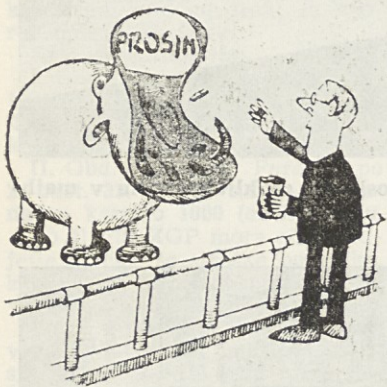
Preurejena prodajalna ponudi predvsem večjo izbiro delikates. Kupci želijo, da bi pri tem tudi ostalo

— Veš, Nadica, zakon ni lahek, pravi Roman svoji zaročenki. Na primer, ko bova poročena, mi boš morala vsak dan trikrat kuhati.

Nadica prikima in pravi: Seveda ti bom, toda ti boš pa moral trikrat vse pojedti...

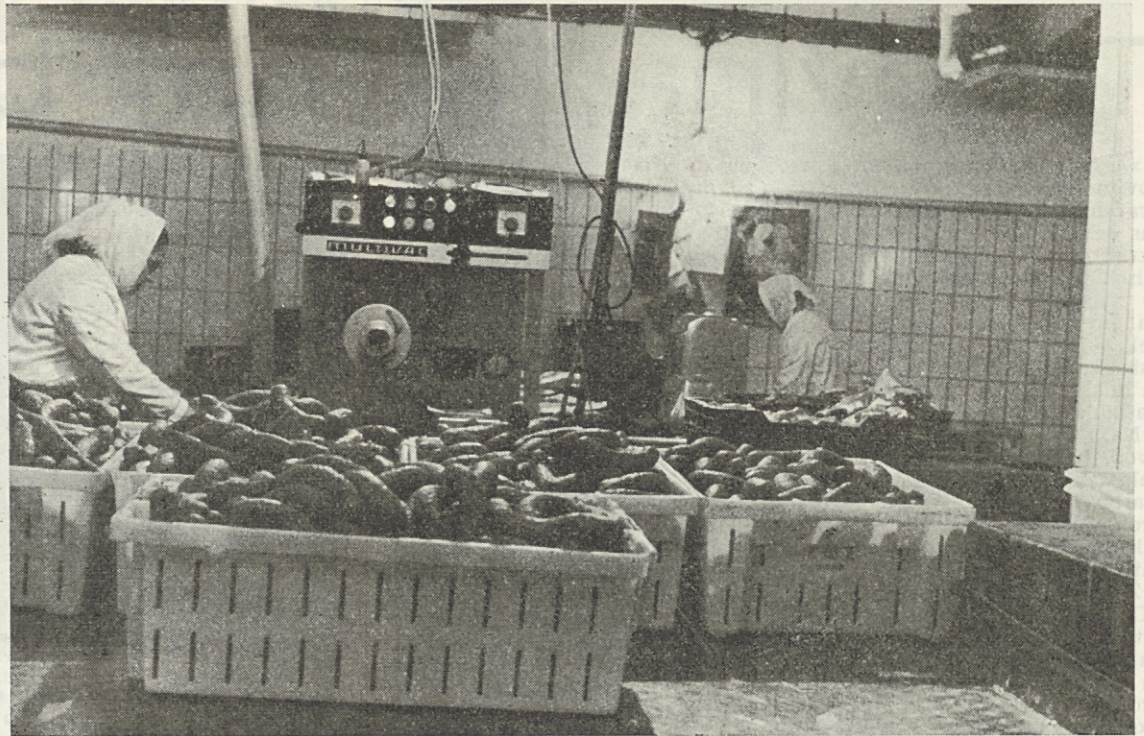

— Sem si takoj mislil — slabi živci!

Brez besed

MERCATOR 20

Kar 8000 parov klobas dnevno vakuumsko zapakirajo na stroju Multivac

Gorenjska klobasa Mercator zlati zmagovalec Beograda

Zlato odličje za kakovost je prejela TOZD »TMI«, Tovarna mesnih izdelkov, ki jo izdeluje

Kot vsako leto, tako so tudi to pomlad v Beogradu ocenjevali razne izdelke, ki se prodajajo v prodajalnah v mestu Beograd. Tokrat so med drugim ocenjevali tudi razne poltrajne mesne izdelke; njihov izbor je bil kajpak slučajen. To je zagotovilo, da prihaja v oceno prav takšno blago, ki je na voljo kupcem v različnih prodajalnah.

V Mercatorjevi blagovnici v Novem Beogradu so iz prodajnih vitrin vzeli nekaj vzorcev Gorenjske klobase, ki jo izdeluje naša TOZD »TMI«.

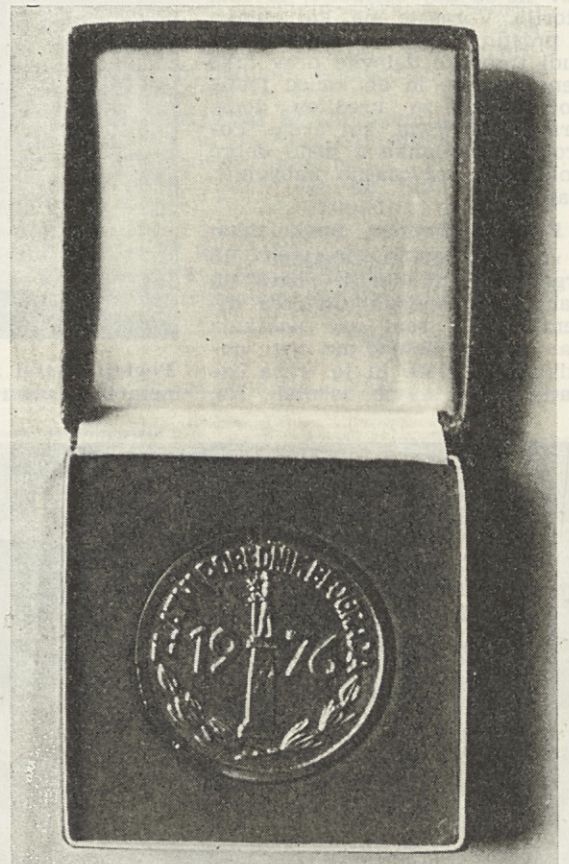
Stroge in zahtevne komisije so imele veliko dela, saj je bilo zbranih kar 117 različnih vzorcev poltrajnih mesnih izdelkov 23 proizvajalcev iz vse Jugoslavije.

V grupi enajstih klobasičarskih izdelkov je prav Mercator gorenjska klobasa prejela najvišje priznanje. Postala je ZLATI ZMAGOVALEC BEOGRADA. Tako je prav ta izdelek solidno predstavil ne samo našo TOZD »TMI«, temveč slovensko mesno industrijo.

Gorenjska klobasa je pravzaprav kranjska klobasa, ki pa prihaja v promet pod drugačnim imenom zato, ker je brez špile. V »TMI« jo vakuumsko pakirajo v 300 gramske zavitke. Takšno pakiranje omogoča, da izdelek ostane svež in uporaben do 7 dni.

Z gorenjsko klobaso naša mesna industrija zalaga vse Mercatorjeve prodajalne, lastne trgovine in tudi druge kupce po Sloveniji. Na dan izdelajo približno 1200 kilogramov gorenjske klobase, kar je, malo drugače povedano, skoraj 8000 parov klobas.

Mile Bitenc

Takole izgleda priznanje ZLATI ZMAGOVALEC BEOGRADA, ki ga je prejela Gorenjska klobasa

Preberite, zanimivo je

(Delo, 9. maja)

KAVA ODSLEJ DRAŽJA

Razlog za podražitev je v naraščanju cen na tujem trgu

Zvezni izvršni svet je, tako poroča zvezni komite za informacije, sklenil, da se bo cena surove kave povišala približno za 15,66 dinarjev za kilogram. Zaradi tega ukrepa bo odslej v maloprodaji povprečna cena pražene kave, pri čemer je treba računati tudi na davek na promet, dražja za 26,45 dinarja za kilogram.

Razlog za to povišanje cene kavi je v naraščanju cen surovi kavi na tujem trgu. Doslej smo pri nas maloprodajno ceno kave obračunavali na osnovi cen, po katerih smo kavo kupovali na tujem do srede preteklega leta. Od takrat pa do konca aprila letos pa se je cena kave na tujem potrojila.

(Delavska enotnost, 8. maja)

Ljubljanski sindikati o preskrbi našega glavnega mesta

PO POTI DOGOVORA

Še letos naj bi sklenili družbeni dogovor o samoupravno organiziranem sistemu proizvodnje,

predelave in preskrbe našega glavnega mesta z osnovnimi življenjskimi potrebščinami

Mestna sindikalna organizacija Ljubljane podpira prizadevanja za sklenitev družbenega dogovora o samoupravno organiziranem sistemu proizvodnje, predelave in preskrbe našega glavnega mesta z glavnimi živilskimi proizvodi. Osnutek dogovora, ki je zdaj v javni razpravi v vseh občinah širšega ljubljanskega območja, naj bi letos sprejeli poleg skupščine mesta Ljubljane, mestnega sindikalnega sveta, skupščin ljubljanskih občin, občinskih svetov ZSS, mestne in občinskih konferenc svetov potrošnikov, ljubljanske banke in medobčinskega odbora gospodarske zbornice Ljubljana tudi temeljne in druge organizacije združenega dela, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, predelavo in prometom s kmetijskimi prehranbenimi proizvodi.

Ljubljana je kot največje slovensko potrošniško središče tak dogovor potrebovala kot »obličje na rano« zlasti zato, ker so zadnja leta pogosta nihanja v proizvodnji in prometu s kmetijskimi prehranbenimi proizvodi ter neurejeni odnosi med proizvodnimi in trgovskimi delovnimi organizacijami onemogočala zadovoljivo preskrbo mesta z osnovnimi življenjskimi potrebščinami. Prav tako proizvodne in trgovske organizacije, ki oskrbujejo Ljubljano s temi proizvodi, zagotavljajo ta čas le posamezne artikule, in še te na osnovi lastnih ocen trenutnih potreb in gibanj na tržišču. Razvoj mesta in naraščajoča poraba pa narekujejo organiziran sistem preskrbe, ki bo temeljil na urejenih odnosih med proizvodnjo, trgovino in potrošniki.

Ob teh dejstvih so delegati mestnega odbora sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Ljubljane na razširjeni seji minulo sredo z zadovoljstvom sprejeli pobudo za čimprejšnjo sklenitev takega dogovora. S samoupravno organiziranim sistemom preskrbe Ljubljane bi namreč po dolgih letih rešili ne samo trenutne, pač pa tudi dolgoročne potrebe po glavnih prehranbenih proizvodih, hkrati pa bi z dogovorom pripomogli tudi k hitrejšemu poslovnemu sodelovanju na eni ter samoupravnemu povezovanju proizvodnje, trgovine in potrošnikov na drugi strani.

(Dnevnik, 13. maja)

Ob prazniku 13. maju, dnevu varnosti

UTRJEVANJE DRUŽBENE SAMOZAŠČITE

Predvsem v krajevnih skupnostih in temeljnih organizacijah združenega dela — Korenine družbene samozaščite v naši revolucionarni preteklosti

Letos slavimo 35-letnico organov za notranje zadeve — slovenske varnostne službe, ki je nastala na samem začetku našega narodnoosvobodilnega boja.

Emba je pripravila pokušnjo kave Mercator. Marsikomu se je prilegla in naša anketa je pokazala, da je bila vsem zelo všeč. V glavnem so jo kupci ocenili z odlično oceno in brž povedali tudi to, da jo stalno kupujejo

Ko se je na pobudo KP ustanovila enotna fronta naprednih sil našega naroda in pričel neizprosni boj z okupatorjem, se je neločljivo z odporom pričela razvijati narodna zaščita in Varnostna obveščevalna služba, katerih naloga je bila zaščititi slovensko ljudstvo pred poizkusi razbijanja njegove enotnosti in sistematičnega fizičnega uničevanja.

Za zgodovino varnostne službe je od samega začetka njenega obstoja značilna tesna povezanost z ljudstvom, katerega usoda še nikdar ni bila tako ogrožena kot v času okupacije.

Prav to zaupanje ljudstva v svojo varnostno službo je omogočilo enotam NZ in VOS, da so v najtežjih, skoraj nemogočih okoliščinah uničevale in onemogočale vse poizkuse okupatorja in izdajalcev svojega ljudstva pri uresničevanju njihovih načrtov za uničevanje in zločinsko početje nad našim narodom.

Tako se je krepila naša resnična, iz naroda zrasla vojska in z njo NZ in VOS, ki sta se neločljivo povezani z ljudstvom, z njegovo partijo, napredno humano in socialistično miselnostjo razvili v enotno, uspešno in organizirano varnostno službo, ki je v nadaljnjem procesu revolucije uspešno delovala pri razvijanju in izgradnji samoupravnega socialističnega družbenega sistema.

V takih okoliščinah in rasti organov za notranje zadeve pa se je pričela kot odraz patriotizma delovnega ljudstva razvijati družbena samozaščita kot sestavina družbenopolitičnega in samoupravnega sistema in delovanja slehernega družbenega dejavnika v boju za krepitev družbene vloge delavskega razreda in delovnih ljudi pri čuvanju njihovih ustavnih pravic.

Kljub temu, da je bilo tudi v Ljubljani na področju uveljavitve in razvijanja družbene samozaščite doslej že mnogo storjenega, se od nas zahteva še mnogo dela, predvsem v utrjevanju družbene samozaščite v krajevni skupnosti in TOZD, predvsem v razvijanju varnostne kulture, zavesti in budnosti delovnih ljudi in občanov.

Skratka, naša naloga je, da z našo aktivnostjo, aktivnostjo SZDL in drugih družbenopolitičnih organizacij oblikujemo zavest delovnih ljudi za utrjevanje javnega varstva, socialističnih odnosov in našega nadaljnjega raz-

voja. Družbena samozaščita naj bo eden od elementov, preko katerega se bo odražal humanizem naše družbe, vodilo njene vsebine naj bo preprečevati, vzgajati in opozarjati pred škodljivimi pojavi. Nenehno moramo skrbno paziti, da posamezni primeri nerazumevanja vsebine družbene samozaščite ne deformirajo odnosov med delovnimi ljudmi s pretirano črnoglednostjo in nezaupanjem.

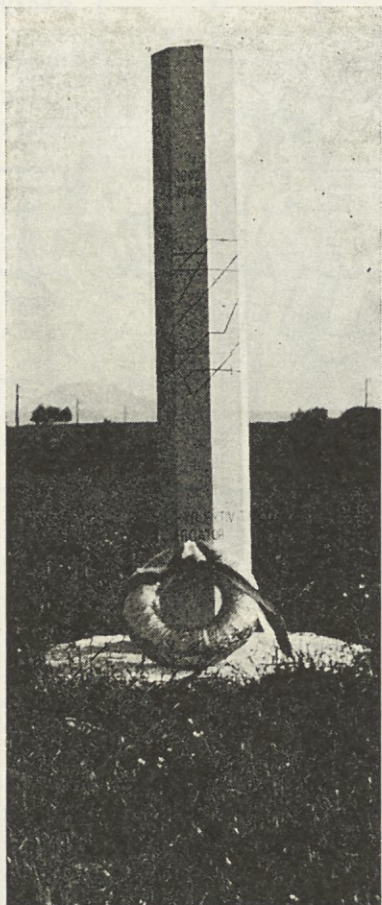
Skratka, pred nami je na področju družbene samozaščite še mnogo odgovornega dela in prizadevanj. Zavedajmo pa se, da ima družbena samozaščita svoje korenine v naši revolucionarni preteklosti, razredni zavesti in zgodovini narodnoosvobodilnega boja. Povezan s temi tradicijami zna in je pripravljen naš delovni človek ocenjevati, ukrepati in najodgovornejše presojeti.

Z željo, da bomo tudi organizacijsko trdno povezali in izoblikovali najčistejšo vsebino družbene zaščite, želimo vsemu delovnemu ljudstvu in tovarišem v organih za notranje zadeve za naš skupni praznik veliko delovnih uspehov.

Predsednik koord. odbora
MK SZDL Ljubljana
Andrej Šturm

— Imate mogoče kakšno voščilnico brez teksta? Z ženo, ki ima rojstni dan, trenutno ne govoriva, ker sva skregana.

Eden izmed simbolov, ki spominja na okupirano Ljubljano; spominski kamen, ki ga je pred leti postavila naša delovna organizacija. Letos so naši mladinci obnovili napise na njem, uredili okolico in v času »Pohoda po poteh partizanske Ljubljane« predenj položili tudi venec.

Po tednu boja proti raku 76

TOKRAT OBJAVLJAMO PRISPEVKE, KI SMO JIH PREJELI OD ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO IN DRUŠTVA ZA BOJ PROTI RAKU. TAKO SE TUDI NAŠE GLASILO PRIDRUŽUJE ZELJI SESTAVLJALCEV, DA NUDIMO ČIMVEČ ZDRAVSTVENEGA IZOBRAŽEVANJA IN VZGOJE VSEMU PREBIVALSTVU. TUDI V NASLEDNJIH ŠTEVILKAH BOSTE LAHKO PREBIRALI ZDRAVSTVENE ČLANKE, KI SO NAPISANI STROKOVNO IN POLJUDNO.

Mednarodna zveza proti raku — ki združuje strokovna in laična društva ter tudi ustanove, katerih dejavnost je posvečena problemu te bolezni — je že pred leti dala pobudo, da naj bi v vseh deželah po svetu en teden v letu proglasili za »Teden boja proti raku«, nosilci in organizatorji akcij pa naj bi bila predvsem društva za boj proti raku. V Jugoslaviji smo vsako leto prvi teden v marcu izbrali za Teden boja proti raku, program in obeležje tega Tedna pa mu dajejo društva za boj proti raku. Namen Tedna je predvsem spomniti javnost na probleme in potrebe boja proti rakavim boleznim in jo pridobiti za pomoč zdravstveni službi pri reševanju teh problemov. Potrebe namreč tudi pri nas daleč presega doseg ter zmogljivosti zdravstvene službe same. Rak je — kot bolezen današnjega časa — splošen družbeni problem, zadeva posameznike, družine in vse družbene dejavnike, ne le zdravstvo.

Boj proti raku pomeni izkoristiti vsa sodobna dognanja medicinske znanosti na področju preprečevanja, odkrivanja, ugotavljanja in zdravljenja raka ter tudi na področju rehabilitacije in druge oskrbe rakavih bolnikov. Namen teh prizadevanj je znižati število zbolelih, zvišati število ozdravelih, da bi bolnike, bodisi ozdravljene ali le začasno zazdravljene čim bolj uspešno rehabilitirali telesno, duševno in socialno, ter ne nazadnje, zagotoviti bolnikom z napredovalo boleznijo ustrezno medicinsko oskrbo in vsa potrebna druga nego.

Da bi bil boj proti raku uspešen na vseh naštetih področjih, sta sodelovanje in pomoč ljudstva zdravstveni službi nujno potrebna. To bomo dosegli le z ustreznim zdravstvenim vzgojo prebivalstva, ko bodo ljudje razumeli značaj raka, ko bodo vedeli, v koliko in na kakšen način se ga je moč obvarovati, ko bodo vedeli, da je bolezen po večini moč ozdraviti, če je zgodaj odkrita in zdravljena, ter da je moč preprečiti ali olajšati mnoge njene nevarne posledice. Teden boja proti raku ima predvsem zdravstveno vzgojni značaj, ni pa namenjen samo občanom, marveč vsem družbenim organom in organizacijam, ki jih zadeva vprašanje raka.

Ce začnemo pri možnostih, ki jih imamo za preprečevanje zbolevanja za rakom, gre predvsem za odstranjevanje že znanih, raka povzročajočih ali pospešujočih dejavnikov iz našega življenjskega in delovnega okolja, oziroma za varstvo človeka pred njimi.

Po ocenah mnogih znanstvenikov bi bilo moč preprečiti pretežno število rakov, če bi uspeli odstraniti ali preprečiti škodljivi vpliv kancerogenih dejavnikov ki so prisotni v onesnaženem ozračju prehranbenih artiklov pri pro-

izvodnih postopkih v industrijskih obratih in še drugod ali pa se jim izpostavlja človek sam s svojimi razvadami kot je npr. kajenje cigaret. Očitno sodi ta vidik boja proti raku med prizadevanja proti onesnaževanju človekovega okolja; zadeva pa zakonodajo higiensko-tehnične ukrepe in ustrezen nadzor v obratih ter še druge poklicane družbene dejavnike.

Več kot polovico rakov bi se dalo danes že odkriti v zgodnjem stanju razvoja — tedaj ko jih je še možno dokončno ozdraviti. Pa pride danes le ena tretjina takih bolnikov na zdravljenje je razlogov več. Predvsem gre za splošno brezbriznost ljudi do svojega zdravja zlasti do ne posebno hudih in neznačilnih bolezenskih tegob s katerimi se prav začetni rak najpogosteje oglašča po drugi strani pa tudi pretiran strah pred to boleznijo zadržuje bolnike da bi šli pravočasno k zdravniku. Zato je bil zelo umesten poziv dr. Pierra Denoixa predsednika Mednarodne unije za boj proti raku na zadnjem mednarodnem koncerološkem kongresu v Firencah ki je veljal predvsem novinarjem naj opustijo obeleževanje »raka« z grozljivimi pridevki (npr. »kuga« današnjega časa ipd.), ki vzbujajo strah in predstavo o neizogibni tragični usodnosti te bolezni. Prav je poudariti, da bi z opustitvijo teh pridevkov dali boju proti raku neprecenljiv prispevek, saj bi mnogim bolnikom pomagali, da bi pravočasno prišli na zdravljenje.

Vzroki za nezadovoljivo stanje glede zgodnjega odkrivanja raka so seveda tudi v sami zdravstveni službi: pomanjkanje zdravnikov in drugega zdravstvenega osebja, nezadovoljiva izobrazba teh kadrov, pomanjkljiva opremljenost ordinacij, odsotnost smotrne organizacije te dejavnosti, da ne omenim še pomanjkljivost detekcijskih metod samih po sebi, kar zahteva še mnogo raziskovalnega dela.

Za odpravo teh pomanjkljivosti je predvsem potrebno veliko sredstev, veliko več kot jih zdravstveni službi odmerjajo dogovorjeni prispevki.

Vsak rakav bolnik naj bi bil čimprej deležen najboljšega možnega ugotavljanja in zdravljenja, ker gre pri tem vedno za življenje. Današnja medicina ima v tem pogledu velike možnosti, zahteva pa visoko specializirane in izkušene strokovnjake, pa tudi zelo drago opremo in draga zdravila. Vse to narekuje koncentracijo teh zmogljivosti v visoko specializiranih centrih, katerih obstoj je osnovni predpogoj, da se akcije za zgodnejše odkrivanje raka ne bodo izjalovile. S tem je utemeljeno, da smo si v naši strategiji boja proti raku v SR Sloveniji postavili kot prvo nalogo rešitev skrajno nezadovoljnih prostorskih razmer in neza-

dovoljne materialne opremljenosti — zlasti Onkološkega inštituta v Ljubljani.

Pri tem moramo upoštevati še zlasti njegovo vlogo kot jedra klinične onkološke službe v okviru Kliničnega centra, kot baze za onkološko izobraževanje zdravstvenih kadrov raznih profilov in baze znanstvenih raziskovanj na področju raka in kot organizacije združenega dela, ki ji je prvenstvena skrb uspešen boj proti raku v naši republiki! Pomen Onkološkega inštituta je naša dejavnost — žal bolj kot pa odgovorni družbeni organi — očitno pravilno dojela. Odtod tudi njena stalna materialna in moralna pomoč vsem našim prizadevanjem za rešitev inštitutovih težavnih razmer, da bi lahko ustreznejše razvijal svojo dejavnost.

Tako je tudi našemu Društvu SR Slovenije za boj proti raku, že od njegove ustanovitve v letu 1971, ena glavnih skrbi: pomagati inštitutu do takega stanja, da bo mogel zadovoljivo opravljati svoje poslanstvo in naloge, ki jih potrebuje terjajo.

Zelo malo smo pri nas naredili tudi za ustreznejšo rehabilitacijo rakavih bolnikov — fizično, psihično in socialno. Mnogi bolniki, ki so bili sicer uspešno zdravljeni, so potem oslabljeni ali delno prizadeti prepuščeni sami sebi. V nemajhni meri gre pri tem tudi za vprašanje odnosa človeške okolice do takega bolnika — odnosa svojcev, delovnih kolektivov in drugih; namesto, da bi mu vsestransko pomagali, da bi se vključil v normalno življenje in delo, ga neredko osamijo s slabo prikritim ožigosanjem obsojenca na smrt. Se celo hudo pa je mnogim bolnikom, ki so zaradi hujše invalidnosti ali napredovale bolezni navezani na tujo pomoč in stalno medicinsko nego. Potrebna nega takih bolnikov na domu povečini ni zagotovljena, družini so v breme, domovi za onemogle jih neradi sprejemajo, bolnišnice jih odklanjajo. S to stisko se srcujemo vsak dan in tu smo spet pri začetku. Ali ne daje prav ta bedni konec življenja mnogih rakavih bolnikov vtis grozljivosti bolezni, ki vzbuja v ljudeh upravičen strah pred njo? Zato nimajo prizadevanja za zboljšanje teh razmer nič manjše težje kot prizadevanja za zgodnejše odkrivanje raka: tudi vsa ta prizadevanja pomenijo boj proti raku!

Ne moremo biti brezbrizni do tega, kako neozdravljeni bolniki živijo s svojim rakom in kako za njim umirajo.

Na koncu naj le še omenim, da sta važni področji dejavnosti boja proti raku tudi nenehno izobraževanje zdravstvenih kadrov in pa raziskovanje na vseh pod-

ročjih ki smo jih omenili. Le od slednjega lahko pričakujemo novih, učinkovitejših orožij za boj proti tej bolezni in zmago nad njo.

Iz teh, bežno nakazanih vidikov boja proti raku in našega programa, se nam kaže tudi vloga našega Društva za boj proti raku, ki je povoljno združenje laikov in strokovnjakov, ki želijo pomagati zdravstveni službi pri zatiranju te bolezni. Akcija Društva s začenja tam, kjer se konča njena zmogljivost in pristojnost onkološke zdravstvene službe same, da bi mogla uveljavljati potrebne ukrepe ter tedaj, ko po uradni poti zbrana sredstva ne zadoščajo več za kritje potreb posameznih področij dejavnosti v boju proti raku. Društvo naj bi bilo posrednik med onkološko zdravstveno službo in javnostjo ter zadevnimi družbenimi dejavniki, posredovale naj bi jim strokovno načrtovane programe posameznih dejavnosti v boju proti raku in potrebe za njihovo izvajanje ter jih hkrati mobiliziralo k sodelovanju in pomoči. Zato naj bi ta Teden veljal tudi kot spodbuda občanom in delovnim organizacijam tako za včlanjenje v Društvo SR Slovenije za boj proti raku, kot tudi za pomoč pri njegovem delu, saj se bo s tem njihovo hotenje — sodelovati in pomagati pri premagovanju raka — lahko najbolj učinkovito uveljavilo.

Božena Ravnihar

- Manjka vam razgibanje. Kaj pa ste po poklicu?
- Pismonoša!
- Vaš srčni utrip je pa zelo počasen.
- Nič hudega, saj imam dovolj časa!

NAGRADNA KRIŽANKA »DELAMARIS«

Za ljubitelje križank je to pot poskrbel »Delamaris« iz Izole. Pričakujemo veliko rešitev, saj upamo, da vam križanka ne bo pretežka. Za reševalce, ki bodo križanko pravilno rešili in bili seveda izžrebani, je »Delamaris« pripravil deset lepih nagrad. Kajpak so to izdelki HP »Delamaris« iz Izole.

Rešitve pošljite na naslov: Mercator Ljubljana, Sektor ekonomske propagande in informativne službe, 61000 Ljubljana, Aškerčeva 3, najkasneje do 20. junija letos. Na ovojnico obvezno pripišite »Nagrada križanka DELAMARIS«.

	MOŠKO IME	SLOV. PEŠNIK ZATC	PAZNIK V ZAPORU J	ČAS BREZ VOJNE	RJAVO RMENA BARVA	TEŽA EMBA- LAŽE	M	VSE V REDU ANGL.	TEKOČI- NA V ŽILAH	
	ISTO LAT.			ČLOVEK V RANI MLADOSTI						... CE TUNG
NAŠA DENARNA ENOTA				OSEBA IZ GOTOVČEVE OPERE OS. ZAH.				PERZIJA ŽENSKO IME		
VZVIŠEN PROSTOR V GLÉDA- LIŠČU			DURI POLITIK DVONJIC					OSEBNI PRAZNIK 1000 KG		
SLOV. PEVSKI KVARTET		ČELOJSKA TOVARNA POSODE	ODGOVOR NA KONTRA PRI KARTAH KONUS BREŽ KO				100			PRVA SLOV. FILMSKA IGRALKA RINA
PRIZO = RIŠČE				DALM. MOŠKO IME						PRVA ERKA ABECEDE
TONA	KRAJ NA ŠTADERSK. DOLOČENA VIŠINA TOŽKE							FILMSKA IGRALKA EKBERG PISATELJ PEROCI ČIGAN		
NAPRAVA ZA ODKRI- VANJE RIBJIH JAT								SRBSKO MOŠKO IME		METER
KADAR			POSTAVA					CVETOČA LONČ = NICA	VODNA ŽIVAL	ZAKLJU- ČEK M
JUGOSL. TRANSP.										POVDA = REN, NAGLA = SEN
VZHOD ANGL.		SLOV. LIGA	M	3., 1. IN 2. SAMO- GLASNIK				DOMAČE ŽENSKO IME		
5. ČRKA ABECEDE	LITER VZHOD. DRŽAVA		POT, SMER, LAT. IZKLJUČ. PRAVICA DO ČESA			HLADIN = SKA KNJIGA	ANDREJ BARTOL SEDEŽ DELAMA = RISA		LJUDS = KA KUHINJA	
PRIPOV. PESEM		OZNAKA ZA METER	KDOR JE ARHIRAN SAMO							
OZNAKA ZA MOLIBDEN		VZKLIK NA BIKO = BORBA H			KMETID. ZADRUGA IDRIJA				PETER ERŽEN GRAM 1. SANOGL.	
ODPRTINE V ZIDU				... MONA		Ž. IME NAPOBŠ. PRIPOV. PESEM				M
HEDMET, VZKLIK		KEM. ZNAK ZA KISIK RADO LOVŠIN	SENTA BERGER	LJ. Ž. IME VPRASAL ZAJNEK					UČENDE	LJUDSKA REPubl. KITAJSKA TONA JANEŽ IPAVEC
								LITER VRISK IZ STRAHLU 3. SANOGL		
	M		PUTER						KRIŽANKO SESTAVILA H. HOČEVAR	RISALA: M. HOČEVAR

— Danes zjutraj, ko sem pri vas nakupovala, ste se pri računanju zmotili za 100 dinarjev!

Prodajalec: To bi mi morali reči takoj, za reklamacije je sedaj že prepozno!

Stranka: Nič hudega, potem bom pa denar obdržala—...

— Torej, ti me imaš za popolnega idiota?

— Ne, ne! Nihče ni popoln!

Stalni gost neke restavracije vpraša natakarja: Kaj mi danes priporočate dobrega?

Natakar: Pojdite kam drugam!

Pacinet: Doktor, kaj je z menoj, slišim glas, toda nikogar ne vidim?

Zdravnik: To pa res ne vem kaj bi bilo! In kdaj se vam običajno tako dogaja?

Pacient: Vedno, kadar telefoniram...

— Spoštovana gospa, poročiti se moram. Toda ostala bom pri vas v hiši!, pravi čedna podnajemnica svoji gospodinji.

Gospodinja veselo: To je pa res lepo od vas, kdo pa je vaš bodoči?

Podnajemnica: Vaš sin, spoštovana gospa!

— Moj mož je res kavalir. Občuduje mojo postavo, moje oči, moj nasmehek...

— In kaj občuduješ ti na njemu?

— Predvsem njegov okus!

Zjutraj se Janez zbudi na tleh poleg postelje. Žena ga krega: Včeraj si bil gotovo pijan, da nisi vedel, da si padel iz postelje!

Janez: Saj ni res! Ropot sem slišal, toda mislil sem, da si iz postelje padla ti!

— Ali bi mi posodil 500 dinarjev, Stane?

Stane: Zelo mi je žal, toda lahko ti posodim samo tristo, ker nimam več.

— V redu, Stane, potem pa mi dolguješ še dvesto dinarjev.

Pred hišo najde Ida 100 dinarjev. To je pa od mamice, reče in jih spravi v žep. Kako to veš, jo začudeno vpraša teta.

— Ja, očka vedno reče, da meče denar skozi okno...

IZID NAGRADNE KRIŽANKE

Do roka smo v našem uredništvu prejeli 214 rešitev nagradne križanke DANA. Izkazalo se je, da kar dobro poznate proizvode te priznane tovarne rastlinskih specialitet in destilacije iz Mirne na Dolenskem, saj so bile skoraj vse rešitve pravilne. Vaš trud torej ni bil zaman, seveda zopet samo za nekatere, saj je 10 Daninih nagrad žreb razdelil takole:

— Anica Bele, Blagovnica, 68000 Novo mesto, Glavni trg 12;

— Lojzka Kreč, 61000 Ljubljana, Proletarska 1;

— Sonja Ivanovič, TOZD Panonija, 62250 Ptuj;

— Alma Šelih, Delovna skupnost, Ciril Metodov trg 1;

— Cvetka Dolšak, TOZD Investa;

— Fani Bratkovič, 68000 Novo mesto, Prečna 14;

— Milena Solar, TOZD Panonija, 62250 Ptuj;

— Mojca Trošt, Delovna skupnost, Aškerčeva 3;

— Andreja Škrjanc, Blagovnica, 68000 Novo mesto, Glavni trg 12;

— Milka Gradišar, SP Majke Jugoviča, 61000 Ljubljana.

Nagrade bomo izžrebanim izven Ljubljane poslali v prihodnjih dneh po pošti, Ljubljančanke pa naj jih dvignejo v sektorju ekonomske propagande in informativne službe, Gorupova 5.

Glasilo delovnega kolektiva »Mercator«, Ljubljana, Aškerčeva 3 — Izdaja skupni delavski svet podjetja »Mercator« — Izhaja enkrat mesečno — Ureja uredniški odbor: Edo Božič, Danilo Domanjko, Branko Gorjup, Kancijan Hvastija, Nada Lombardo, Marjan Pogachnik, Jože Rener, Janez Rozman, Ivanka Vrhovčak — Odgovorna urednica: Ivanka Vrhovčak — Tisk: Učne delavnice, Ljubljana, Bežigrad 8

Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov

NOVO

JUGOSLOVANSKO
PRIZNANJE
ZA EMBALAŽO 1975

PROIZVOD TOZD
emba

Sodobno ceneno ogrevanje s toplovodnim kotlom

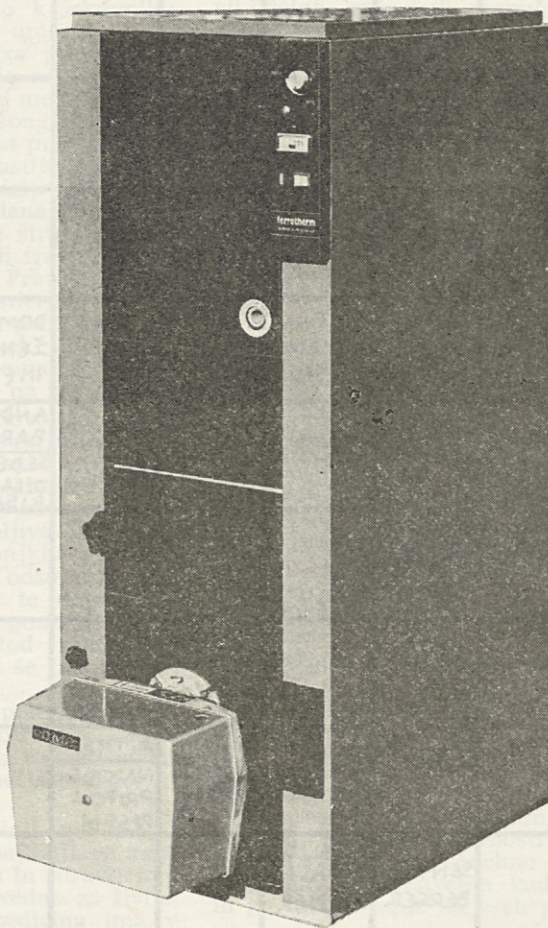
ferrotherm

- Kotel je lastne izvedbe z vgrajeno kotlovsko regulacijo
- Kurimo lahko z oljem, plinom ali s trdimi gorivi
- Kupcem nudimo kotle od 25.000 do 50.000 kcal/h brez vgrajenega ali z vgrajenim emajliranim bojlerjem
- Kotli so opremljeni z vodno hlajeno kurilno rešetko
Zagotovljen maksimalni izkoristek

GARANCIJA 5 LET

Dodatno opremljamo kotle z oljnimi ali plinskimi gorilci OLYMP s pripadajočo avtomatiko in obtočnimi črpalkami VOGEL

Toplovodni kotel Ferrotherm je na zagrebškem velesejmu 1974 in 1975 prejel

yu·design

FERROMOTO

za estetski izgled, kakovost, funkcionalnost in zaščito okolja. Maribor, Partizanska 3—5, telefon 24 541